

Folktandvården Stockholms län AB

Hållbarhetsrapport 2018

Folktandvården arbetar för att göra Stockholmarnas munnar gladare, friskare och mer jämlika.

Denna hållbarhetsrapport för räkenskapsåret 2018 är en del av förvaltningsberättelsen för Folktandvården Stockholms län med organisationsnummer 556574-3597.

Innehåll

1. Folktandvårdens hållbarhetsarbete.....	4
2. Folktandvårdens verksamhet och styrning.....	4
2.1 Så styrs Folktandvården	5
2.1.1 <i>Styrande dokument inom hållbarhet</i>	6
2.2 Intern kontroll och riskarbete	8
3. Väsentlighetsanalys och intressentdialog.....	9
3.1 Vikten av intressentdialog – Omvärld och intressenter.....	10
3.2 Prioriterade hållbarhetsfrågor	11
4. Folktandvårdens hållbarhetsprogram 2017-2021.....	13
4.1 Fokusområde: Förbättrad tandhälsa och arbete med förebyggande tandvård14	
4.1.1 <i>Frisktvård för ett ohälsbart Sverige</i>	14
4.1.2 <i>Fortsatt satsning på kariesprevention för barn och unga</i>	15
4.1.3 <i>Bidra till förbättrad folkhälsa</i>	17
4.2 Lika behandling av alla och respekt för mänskliga rättigheter.....	18
4.2.1 <i>Jämlik tvård</i>	19
4.2.2 <i>Fokus på barn och unga</i>	20
4.2.3 <i>Nationella minoriteter</i>	21
4.2.4 <i>Delaktighet för personer med funktionsnedsättning</i>	22
4.2.5 <i>Folktandvården följer regionens HBT-policy</i>	22
4.3 Fokusområde: Attraktiv arbetsgivare och medarbetarnas kompetens, hälsa och säkerhet.....	23
4.3.1 <i>Attraktiv arbetsgivare:</i>	25
4.3.2 <i>Frisktvård och minskad sjukfrånvaro</i>	26
4.3.3 <i>Många möjligheter till utveckling</i>	27
4.3.4 <i>En trygg och säker arbetsmiljö</i>	28
4.3.5 <i>Samverkan och dialog med arbetstagarorganisationerna</i>	29
4.4 Hållbara upphandlingar och inköp med livscykelperspektiv samt motverkande av korruption	29
4.4.1 <i>Process för hållbar upphandling</i>	29
4.4.2 <i>Smarta inköp och lagring av dentala material</i>	30
4.4.3 <i>Motverkande av korruption</i>	31
4.5 Minskade utsläpp av läkemedel och korrekt förskrivning av antibiotika	33
4.5.1 <i>Korrekt förskrivning</i>	34

4.5.2	<i>Minskade utsläpp av miljöbelastande läkemedel.....</i>	<i>36</i>
4.6	Säkra, miljö- och hälsovänliga behandlingar, produkter och utrustning.....	38
4.6.1	<i>Kvalitets- och patientsäkerhetsarbete i Folktandvården</i>	<i>39</i>
4.6.2	<i>Utfasning av farliga kemikalier.....</i>	<i>40</i>
4.7	Minskad klimatpåverkan och resursförbrukning	42
4.7.1	<i>Minska klimatpåverkan från lustgas.....</i>	<i>43</i>
4.7.2	<i>Energi och transporter.....</i>	<i>45</i>
4.7.3	<i>Klimatpåverkan från tjänsteresor.....</i>	<i>47</i>
4.7.4	<i>Minskad miljöpåverkan med hjälp av IT och återanvändning av IT- utrusning.....</i>	<i>52</i>
4.7.5	<i>Minska klimatpåverkan från plaster och engångsmaterial</i>	<i>54</i>
4.7.6	<i>Effektiv textilhantering och hållbara textilmaterial.....</i>	<i>58</i>
4.8	Hållbarhetsfokus i ny teknik, innovation och forskning	58
4.8.1	<i>Digitalisering.....</i>	<i>59</i>
4.8.2	<i>Forskning</i>	<i>60</i>
4.8.3	<i>Innovation</i>	<i>60</i>
5.	Övrigt miljöarbete	61
5.1	Miljöutbildningar i Folktandvården	61
5.2	Ekologiska livsmedel	61

1. Folktandvårdens hållbarhetsarbete

Hållbar utveckling handlar om att säkerställa goda livsvillkor för alla människor nu och i framtiden. Människan är i centrum, ekologin sätter ramarna och en sund ekonomi är en förutsättning och ett medel för hållbar utveckling

Enligt Folktandvårdens hållbarhetspolicy och målbild 2021 ska Folktandvården tänka miljö- och hållbarhet i alla beslut och processer vilket skapar långsiktigt värde för medarbetare, kunder, samhälle och miljön.

Efter genomförd väsentlighetsanalys under 2017, som skett i dialog med våra viktigaste intressenter, har Folktandvården tagit fram ett hållbarhetsprogram med fokusområden och mål som sträcker sig till 2021.

En god och jämlik tandvård skapar förutsättningar för en hållbar utveckling av samhället. Folktandvårdens insatser för mun- och folkhälsan är därför en viktig del i arbetet för hållbar utveckling i stockholmsregionen. Folktandvårdens främsta hållbarhetsmål är att arbeta för att bibehålla och förbättra munhälsan hos invånarna i Stockholm. Den tandvård vi utför ska vara av god kvalitet utan farliga kemikalier och patientsäkerhet är en naturlig del i vårt arbetssätt. En god tandvård innebär även att vi arbetar med hållbara upphandlingar och inköp samt motverkande av korruption.

Att våra medarbetare trivs med sitt arbete är en förutsättning för att bedriva en långsiktigt hållbar verksamhet där Folktandvården ses som en attraktiv arbetsgivare. Ett prioriterad fråga i hållbarhetsarbetet är därför en god och säker arbetsmiljö. Folktandvården ska vara en arbetsgivare som engagerar, attraherar och utvecklar medarbetare.

Genom klimatsmarta val av material, transporter, ny teknik, energi och effektiva arbetssätt kan Folktandvården minska sin klimatpåverkan och resursförbrukning. Återanvändning och återvinning är också viktiga frågor och alla våra kliniker arbetar aktivt med avfallshantering. Att tänka i ett livscykelperspektiv är en utmaning men viktig för att kunna minimera vår miljöpåverkan och göra rätt val som ger mest effekt.

Folktandvården hållbarhetsprogram och resultat för 2018 beskrivs i kapitel 4.

2. Folktandvårdens verksamhet och styrning

Folktandvården Stockholm erbjuder barn, ungdomar, vuxna och äldre allt ifrån undersökningar till mer avancerad tandvård. Med över 80 kliniker och nästan 1,4 miljoner besök per år är vi den största tandvårdsaktören i Stockholms län. Våra kliniker finns på drygt 60 geografiska platser i länet. Från Norrtälje i norr till Nynäshamn i söder. Över 70 procent av barnen och drygt 20 procent av de vuxna får sin munhälsa omhändertagen av Folktandvården Stockholms cirka 2 000 medarbetare.

Folktandvården Stockholm är ett aktiebolag som ägs till 100 procent av Landstingshuset AB, som i sin tur ägs av Region Stockholm. Den vinst som Folktandvården Stockholm genererar går tillbaka till våra ägare som använder pengarna till bland annat vård och kollektivtrafik i regionen. Det ekonomiska resultatet för 2018 blev 112,3 miljoner kronor.

Vad gäller övergripande styrningen av regionens och Folktandvårdens hållbarhetsarbete beslutar fullmäktige om styrande dokument samt övergripande mål och/eller indikatorer för hur nämnder och bolag ska bedriva sin verksamhet när det gäller miljö, social hållbarhet, personal och antikorruption. Utfall följs upp i samband med årsrapportering. Mål beslutade i fullmäktige är överordnade andra mål men inom miljöområdet finns också mål i regionens Miljöprogram 2017–2021 som följs upp i en årlig miljöredovisning.

2.1 Så styrs Folktandvården

Folktandvårdens uppdrag (verksamhetens innehåll och utveckling) är enligt de av fullmäktige fastställda specifika ägardirektiv:

- Bolaget ska erbjuda ett brett utbud av tjänster med hög service och god kvalitet utförd av kompetent personal till ett ur befolkningsperspektivet samt olika landstingsintressen avvägt pris.
- Bolagets verksamhet ska kontinuerligt utvecklas och omfatta barntandvård, vuxentandvård, specialisttandvård, medicinsk tandvård, tandvård som ett led i en sjukdomsbehandling samt nödvändig tandvård.
- Bolaget ska med samhällsansvar bli den mest attraktiva arbetsplatsen inom tandvårdssektorn. Arbetsorganisationen ska utvecklas till teamtandvård.
- Bolaget ska effektivisera genom att ständigt se över personalresurser, lokalutrymmen, IT-lösningar och investeringsbehov, och genom konsolideringar och samlokaliseringar.
- Kvalitets- och miljöarbetet ska vara en naturlig och ständigt pågående del av verksamheten.

Det specifika ägardirektivet ovan har uppdaterats under året inför 2019 för att anpassas till ändrade förutsättningar då Centrum för Oral Hälsa inte finns längre. Därmed har inte nedanstående punkt från ägardirektivet följts:

- Bolaget ska på tandvårdens område utföra kliniskt forskningsarbete och utbildning i samarbete med Centrum för Oral Hälsa (COH).

Folktandvården Stockholms län AB ägs till 100 procent av Landstingshuset i Stockholm AB, som i sin tur ägs till 100 procent av Stockholms läns landsting, SLL, numera Region Stockholm.

Bolagets styrelse utses av fullmäktige. Styrelsen utser bolagets vd som leder bolagets verksamhet.

Folktandvårdens styrelse har fattat beslut om en långsiktig målbild för företaget. Utifrån denna målbild och löpande omvärldsbevakning upprättas årligen en affärsplan med konkreta mål som ska uppnås under det kommande budgetåret.

Affärsplanen innehåller mål för:

- Position
- Kunder
- Medarbetare
- Organisation/arbetssätt
- Ekonomi
- Miljö- och socialt ansvarstagande

Respektive klinik tar fram en mål- och handlingsplan för de aktiviteter som ska genomföras under året för att nå målen.

Certifierat ledningssystem

Folktandvården Stockholm har ett ledningssystem med arbetssätt som ger stöd för att hantera risker och möjligheter och för att säkerställa att Folktandvården kan uppnå de resultat och mål vi ska nå.

Folktandvården Stockholm är miljöcertifierade sedan 2005 enligt miljöledningsstandarden ISO 14001 som fastställer ett strukturerat arbetssätt för att nå miljömålen i vår hållbarhetspolicy. Folktandvården har under 2018 arbetat för att även bli kvalitetscertifierade enligt ISO 9001:2015. En kvalitets- och miljörevision genomfördes under hösten och resulterade i 16 mindre miljö- och kvalitetsavvikelser som bedöms kunna åtgärdas. Folktandvården får sina certifikat i början av 2019.

Miljö- och kvalitetscertifiering

Folktandvården är miljöcertifierat enligt ISO 14001 och reviderades även för kvalitet enligt ISO 9001 i slutet av 2018. Kvalitetscertifieringen beräknas vara klar i början av 2019.

2.1.1 Styrande dokument inom hållbarhet

Folktandvårdens styrelse godkänner verksamhetens långsiktiga målbild och årliga affärsplan och vd godkänner gällande hållbarhetspolicy.

Region Stockholm beslutar om övergripande styrande dokument samt övergripande mål och/eller indikatorer för hur nämnder och bolag i regionen ska bedriva sin verksamhet när det gäller miljö, social hållbarhet, personal och antikorrupcion. Utfall följs upp i samband med årsrapportering. Mål beslutade i fullmäktige är överordnade andra mål men inom miljöområdet finns också mål i regionens Miljöprogram 2017–2021 som följs upp i en årlig miljöredovisning.

Övergripande styrdokument:

- Vårdavtal, Förfrågningsunderlag
- Ägardirektiv
- SLL Mål och budget 2018, LS 2017–0452
- Målbild och affärsplan – Folktandvårdens hållbarhetsprogram är integrerat i styrdokument
- Folktandvårdens hållbarhetspolicy

Miljö

- Miljöprogram 2017-2021 och Riktlinjer Miljö, LS 2015-0092
- Folktandvårdens hållbarhetsprogram 2017- 2021
- Policy för inköp, LS 1303–0353 (avsnittet om hållbarhet och affärsetik)
- Uppförandekod för leverantörer, LS 1303–0353

Socialt ansvarstagande

- Policy för inköp, LS 1303–0353
- Uppförandekod för leverantörer, LS 1303–0353
- Policy för delaktighet för personer med funktionsnedsättning, 2016–0469
- Jämställdhetspolicy, LS 0501–0052
- Folkhälsopolicy, LS 2016–0138
- Åtgärdsplan avseende nationella minoriteter och rätten att använda minoritetsspråk, LS 1003–0199
- Handlingsplan för arbetet med Barnkonventionen, LS 0503–0549
- HBT-policy, LS 1110–1297

Personal

- Personalpolicy, LS 0909–0750
- Samverkansavtal om arbetsmiljö och medbestämmande, LS 0300–0088
- Folktandvårdens Likabehandlingsplan 2015-2018

Antikorrruption

- Anti-korrptionspolicy, LS 2015-1342
- Riktlinjer för anti-korrruption och representation, LS 2015-1341
- Upphandlingspolicy (se hänvisning till uppförandekod för leverantörer)
- Anti-korrptionspolicy, LS 2015–1342
- Riktlinjer för anti-korrruption och representation, LS 2015–1324
- Tillämpningsanvisningar för bisyssla, LS 2017–1339
- Policy för inköp, LS 2017–1197
- Uppförandekod för leverantörer, LS 2013–0353

2.2 Intern kontroll och riskarbete

Region Stockholm har beslutat om riktlinjer för hur regionens bolag varje år ska anta en särskild plan för uppföljning av den interna kontrollen. Planen ska innehålla riskbedömning, kontrollmoment och åtgärdsplan.

Som underlag till den interna kontrollplanen genomför Folktandvården årligen olika riskanalyser inom hållbarhetsområdet som sammanställs i internkontrollplanen med de mest väsentliga riskerna. Internkontrollplanen följs upp två gånger per år. Riskanalys genomförs även vid verksamhetsförändringar och inför beslut där hänsyn ska tas till patientsäkerhet, kvalitet, arbetsmiljö, miljö, ekonomi, säkerhet, marknad/varumärke, social hänsyn och anti-korruption.

Folktandvården arbetar systematiskt och integrerat med intern kontroll inom verksamhetens olika delar. Avseende redovisningen och den finansiella rapporteringen tillämpas rutiner enligt praxis.

Bolaget har ändamålsenliga regelverk avseende styrelsens arbetsordning, vd-instruktion och delegationsordning. En översyn och omarbetning görs av dessa styrande dokument i samband med att attestinstruktionen är under omarbetande. Upphandlingsprocessen har setts över och ett utvecklingsarbete pågår som bland annat inkluderar att säkerställa en tillräckligt bra avtalsuppföljning.

Folktandvården har ett ledningssystem som ger stöd för att hantera risker och möjligheter och för säkerställa att uppsatta mål nås och att verksamheten genomförs i enlighet med gällande regelverk. Ledningens genomgång har genomförts under året liksom förbättringsdagar på våra kliniker vilket innebär en revision av våra väsentliga processer på samtliga kliniker under en treårsperiod. Dessutom genomförs regelbundna och strukturerade egenkontroller på våra kliniker.

Risker och möjligheter inom hållbarhetsområdet identifieras och värderas kontinuerligt i Folktandvården genom till exempel:

- Värdering av miljöaspekter
- Arbetsmiljöronder
- Egenkontroller
- Avvikelser
- Medarbetar- och kundenkäter
- Intressentdialoger
- Klagomål
- Genomgång av lagar och andra bindande krav
- Revisioner/förbättringsdagar

Risker och möjligheter inom hållbarhetsområdet har även identifierats genom den risk- och väsentlighetsanalys som genomförts i samband med arbetet med att ta fram fokusområden för Folktandvårdens hållbarhetsarbete samt bedömning av risker och möjligheter i miljöledningssystemet.

Utbildning och information genomförs kontinuerligt inom riskområdena som avser fakturahantering, representation, upphandling, mutor och bestickning.

3. Väsentlighetsanalys och intressentdialog

Under 2015 antog världens länder FN:s Agenda 2030 som fokuserar på tre lika viktiga perspektiv: Social, ekonomisk och miljömässig hållbar utveckling. Agenda 2030 består av 17 globala mål vars syfte är att skapa hållbar utveckling. Åtta av dessa mål har identifierats som speciellt viktiga för Folktandvården Stockholms verksamhet. De globala målen har även varit ett underlag för Folktandvårdens väsentlighetsanalys och intressentdialog.

Bland FN:s 17 globala hållbarhetsmål har Folktandvården identifierat åtta mål som är speciellt viktiga för verksamheten.

Globala hållbarhetsmål som prioriteras i Folktandvården:

- Hälsa och välbefinnande
- Minskad ojämlikhet
- Jämställdhet
- Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt
- Hållbar konsumtion och produktion
- Rent vatten och sanitet
- Bekämpning av klimatförändringar
- Hav och marina resurser

I Folktandvårdens väsentlighetsanalys har vi identifierat och prioriterat relevanta hållbarhetsaspekter där vi ser risker och möjligheter inom hållbarhetsområdet. Analysen bygger på en kartläggning av våra intressenters förväntningar och krav. Förutom vår ägare, Region Stockholm, och olika myndigheter som styr och reglerar vår verksamhet med styrdokument och lagstiftning har vi identifierat andra viktiga intressenter som vi på olika sätt har dialog med.

3.1 Vikten av intressentdialog – Omvärld och intressenter

Till våra viktigaste intressenter hör kunder, medarbetare, ägare, samhället, samt leverantörer och samarbetspartners. En aktiv löpande dialog och samverkan i den dagliga verksamheten är viktigt för att kunna förstå och utvecklas i takt med vår omvärld och marknad. Den ger oss samtidigt kunskap om vilka krav och förväntningar som finns på oss och på vårt hållbarhetsarbete.

Kunder

För våra kunder är kundnöjdhet, god vårdkvalitet och tillgänglighet högst prioriterat. Våra kunder ställer även krav på socialt och miljömässigt ansvarstagande och förväntar sig att Folktandvården är ett ansvarstagande företag som välkomnar alla människor och arbetar aktivt för ett hållbart samhälle. Vårdgivare behöver effektiva lösningar för remittering och samverkan.

Medarbetare

Kompetens, säkerhet och stolthet hos medarbetarna är förutsättningar för Folktandvårdens utveckling. Medarbetarna behöver tillgång till information och väl fungerande system, en god arbetsmiljö, ständig kompetensutveckling och säkra, miljö- och hälsovänliga material, behandlingar och produkter. Nuvarande och blivande medarbetare förväntar sig också att Folktandvården tar ansvar och har ett aktivt miljö- och hållbarhetsarbete.

Ägare

Region Stockholm som ägare ställer krav på att Folktandvården agerar föredömligt, tar hänsyn till hållbarhetsaspekter och är långsiktigt lönsamt.

Samhället

Samhället är beroende av en väl fungerande och jämlik tandvård. För att leda utvecklingen på tandvårdsmarknaden krävs en god dialog med intressenter såsom vårdgivare, myndigheter, politiker, leverantörer och intresseorganisationer.

Leverantörer

Ett gott samarbete med våra leverantörer är en förutsättning för att få en god kvalitet i tandvården och för att driva verksamheten mot mer hållbara lösningar. Folktandvården genomför leverantörsuppföljningar och leverantörsmöten och inför upphandlingar genomförs en så kallad RFI (Request For Information) för att få mer information om vilket utbud som finns på marknaden och möjlighet till utveckling av nya produkter eller tjänster.

Intressentdialoger hjälper oss att bli bättre

Under 2018 har Folktandvården fortsatt med medarbetardialoger i form av frukostmöten med Folktandvårdens vd Eva Ljung och delar av ledning som träffat representanter från olika kliniker. Teman som diskuterats är till exempel utveckling och kompetens.

Vi för dialog med våra intressenter i en mängd kanaler och forum, allt från fokusgrupper till möten, enkäter och sociala medier.

Resultatet från väsentlighetsanalysen har lett till vårt hållbarhetsprogram som sammanfattar våra fokusområden, vad vi gör inom dessa områden och vilka mål vi vill uppnå. Aktiviteterna och målen finns även med i Folktandvårdens målbild 2021 och ingår i våra årliga affärsplaner.

3.2 Prioriterade hållbarhetsfrågor

Resultatet från väsentlighetsanalysen har resulterat i ett hållbarhetsprogram med fokusområden som bygger på de risker och möjligheter som identifierats för Folktandvårdens hållbarhetsarbete. Målen i fokusområdena styrs även i de årliga affärsplanerna för prioriterade frågor. De frågor som vi inte målsätter styr vi på annat sätt i ledningssystemet.

Risker och möjligheter som identifierats och prioriteras:

- Förbättra munhälsan och förebyggande tandvård
- God vårdkvalitet och tillgänglighet. Jämlik tandvård.
- Forskning, innovation och ny teknik, digitalisering, webblösningar med mera.
- Jämlikhet, jämställdhet och mångfald.
- Etiskt uppförande och respekt för mänskliga rättigheter i egen verksamhet och i leverantörsled. Hållbara upphandlingar och motverkande av korruption.
- Behålla medarbetare och locka nya. Attraktiv arbetsgivare. Medarbetarnas kompetens, hälsa och säkerhet.
- Kemiska produkter, kemikalier i varor och innehåll i dentala material. Häls- och miljöpåverkan.
- Antibiotikaresistens och utsläpp av läkemedel i vatten: Vid användning/behandling och vid tillverkning av läkemedel.
- Klimatpåverkan och förbrukning av resurser. Engångsmaterial, energi, lokaler, utrustning, transporter och IT. Återanvändning och återvinning. Avfallshantering. Livscykelperspektiv.

Aktiviteter och mål för att minimera väsentliga risker och ta till vara möjligheter beskrivs för de olika fokusområdena i Hållbarhetsprogrammet mer detaljerat i avsnitt 4.

4. Folktandvårdens hållbarhetsprogram 2017-2021

Enligt Folktandvårdens hållbarhetspolicy och målbild 2021 ska Folktandvården tänka miljö och hållbarhet i alla beslut och processer vilket skapar långsiktigt värde för medarbetare, kunder, samhälle och miljö.

Efter genomförd väsentlighetsanalys och omvärldsbevakning, som skett i dialog med våra viktigaste intressenter, har Folktandvården tagit fram följande fokusområden för vårt hållbarhetsprogram med mål fram till 2021:

- Förbättrad tandhälsa och arbete med förebyggande tandvård.
- Lika behandling av alla och respekt för mänskliga rättigheter.
- Attraktiv arbetsgivare och medarbetarnas kompetens, hälsa och säkerhet.
- Hållbara upphandlingar och inköp med livscykelperspektiv.
- Minskade utsläpp av läkemedel och korrekt förskrivning av antibiotika.
- Säkra, miljö- och hälsovänliga behandlingar, produkter och utrustning.
- Minskad klimatpåverkan och resursförbrukning.
- Hållbarhetsfokus i innovation, ny teknik och forskning.

För varje fokusområde finns det mål och aktiviteter som är integrerade i Folktandvårdens affärsplan och målbild 2021.

4.1 Fokusområde: Förbättrad tandhälsa och arbete med förebyggande tandvård

En god mun- och folkhälsa skapar förutsättningar för en hållbar utveckling av samhället. Folktandvårdens insatser för tandhälsan är därför en viktig del i arbetet för en hållbar utveckling i Stockholmsregionen. Folktandvårdens främsta hållbarhetsmål är att arbeta för att bibehålla och förbättra tandhälsan hos invånarna i Stockholm.

Att dela med oss av vår kunskap om munhälsa är en viktig del i vårt uppdrag. För att informera om vår förebyggande tandvård lanserades 2017 reklamkampanjen Nollhålsvisionen som fick en fortsättning under valrörelsen 2018 med budskapet ”För ett ohållbart Sverige”.

Noll hål, Folktandvårdens viktigaste hållbarhetsarbete.

4.1.1 Frisk tandvård för ett ohållbart Sverige

Frisk tandvård är regelbunden tandvård till ett fast pris per månad. Månadsavgiften beror på kundens munhälsa. Ju bättre munhälsa, desto lägre månadsavgift. Det långsiktiga syftet med Frisk tandvårdsavtalen är att förbättra tandhälsan i Sverige och samtidigt minska kostnaderna för både individ och samhälle. Effekterna av avtalen har inte studerats här i Stockholm men väl i Västra Götalandsregionen. En studie vid Göteborgs universitet från 2015, visade att de som uppsökte tandvården och betalade på samma vis som tidigare löpte 50 procents högre risk att drabbas av karies än de som tecknat Frisk tandvårdsavtal. Skillnaden kvarstod även när hänsyn tagits till andra påverkande faktorer som ålder, kön, utbildningsnivå, och den mängd karies personerna hade innan möjligheten fanns att teckna

avtal, berättar Charlotte Andrén Andås, doktorand vid institutionen för odontologi, Sahlgrenska akademien och den som genomfört studien.

Referenser: A New Payment Model in Swedish Dental Care/ Andrén Andås Charlotte, Sahlgrenska akademien, Göteborgs universitet

Mål 2018: Minst 93 000 aktiva frisktandvårdsavtal

Resultat 2018

Folktandvården nådde inte det uppsatta målet på 93 000 aktiva avtal. Under åren 2017–2019 har den avgiftsfria tandvården utökats med åldersgrupperna 20–23-åringar vilket påverkat möjligheten att teckna nya avtal jämfört med tidigare då det varje år tillkom en ny åldersgrupp, vuxna patienter, nämligen 20-åringar. Först 2020 tillkommer det en ny grupp med unga vuxna, de som det året fyller 24 år. I slutet av 2018 hade Folktandvården 91 808 frisktandvårdsavtal.

4.1.2 Fortsatt satsning på kariesprevention för barn och unga

Genom att följa det framtagna preventionsprogrammet arbetar Folktandvården för att förbättra tandhälsan för barn och unga. Programmet har varit fullt implementerat sedan 2006 och tandhälsan har under den tiden förbättrats avsevärt.

Förutom preventionsprogrammet utförs extra insatser till de patienter som har karies eller har en hög risk att utveckla karies. Alla kliniker i allmäntandvården har under 2018 följt upp hur stor andel av barn och ungdomar med risk för karies som fått extra insatser för att förhindra sjukdomsutveckling.

Folktandvården följer tandhälsodata i kvalitetsregistret SkaPa (Svenskt Kvalitetsregister för Karies och Parodontit) och har under 2018 satt ett mål för hur stor andel av 19-åringarna som ska vara helt fria från karies eller tidigare fyllningar.

Mål 2018: 35 procent av 19-åringarna är kariesfria

Mål 2018: Alla patienter med hög risk för karies ska erbjudas behandling för att förebygga sjukdomen.

70 procent av barn och ungdomar 3–22 år med hög risk för karies ska ha fått minst en förebyggande eller sjukdomsbehandlande åtgärd för att förhindra utveckling av sjukdomen.

Resultat 2018

Folktandvården mäter tandhälsan bland annat genom andel kariesfria 19-åringar. För 2018 blev resultatet 37,6 procent kariesfria att jämföra med 36,3 procent 2017.

För 2018 satte Folktandvården målet att 70 procent av barn och ungdomar 3–22 år med hög risk för karies ska ha fått minst en förebyggande eller sjukdomsbehandlande åtgärd för att förhindra utveckling av sjukdomen. Resultatet för 2018 blev 86 procent.

2018 var 37,6 procent av 19-åringarna kariesfria

Under 2018 fick 86 procent av barn och ungdomarna med hög risk för karies minst en förebyggande eller sjukdomsbehandlande åtgärd för att förhindra utveckling av sjukdomen

Resultat kariesprevention 2018:

- 6 261 familjer fick tandhälsoinformation på barnavårdscentralen eller tandvårdskliniken.
- 3 843 2-åringar i vårdbehovsområde 3 och 4 undersöktes. 2017 var 98,3 procent av 2-åringarna kariesfria.
- Drygt 55 000 barn i förskoleklass och årskurs 5 fick information om tandhälsa av en fluortant eller fluorman.
- Sammanlagt 381 förskoleklasser och årskurs 5 har erbjudits fluorsköljning.
- 87 procent av 7-åringarna och 88 procent av 13-åringarna i vårdbehovsområde 3 och 4 har fått behandling med fluorlack. Underlaget beräknas på listade och olistade barn i Folktandvården, i aktuella åldersgrupper och vårdbehovsområden.

Förebyggande tandvård hjälper barn och unga att behålla en god munhälsa hela livet.

underBARA BARN 2018

Folktandvården deltog i Sveriges största barnmässa, underBARA BARN, som vänder sig till familjer med barn upp till 6 år.

I Folktandvårdens monter stod tandläkare, tandhygienister och tandsköterskor för att informera föräldrar om munhälsa.

Flera hundra föräldrar fick svar på frågor kring tandborstning, kost och listning.

4.1.3 Bidra till förbättrad folkhälsa

Folktandvårdens verksamhet präglas av ett hälsofrämjande arbetssätt med tonvikt på att förebygga ohälsa och behålla det friska friskt. Förutom de individuella råd som ges till patienterna vid besök på klinikerna, sprids kunskap genom externa aktiviteter i skolor, på barnavårdscentralen, BVC och vid möten med till exempel patientföreningar.

Bidra till förbättrad folkhälsa - motverka fetma

Folktandvårdens riskpatienter för karies sammanfaller till viss del med sjukvårdens riskpatienter för övervikt. Genom att arbeta med kostutredning och kostråd bidrar Folktandvården till att uppmärksamma ohälsosamma matvanor hos riskpatienter. På väntrums-TV visar vi kostinformation och många kliniker har satt upp en sockeraffisch,

som visar sockerinnehåll. Under 2018 har all personal fått information om region Stockholms Handlingsprogram mot fetma och om hur Folktandvården arbetar förebyggande genom orsaksutredning av kariesaktiva patienter

Samarbete med sjukvården för en bättre hälsa

Folktandvården Stockholm är involverade i flera hälsofrämjande projekt i samarbete med sjukvården, där man studerar hur kunskapen om patienternas munhälsa ska kunna användas för att hitta risker för annan ohälsa.

- Screening av patienter med ökad risk för diabetes typ 2 alternativt prediabetes.
- Identifiering av individer med ökad risk för benskörhetsfrakturer genom analys av röntgenbilder.
- Munhälsobedömningar i samband med inskrivning på geriatriska slutenvårdskliniker.

I samarbete med Folktandvården i Sörmland genomförs en studie på äldreboenden för att se om hjälp med professionell tandrengöring till patienter över 85 år, påverkar deras munhälsa och välmående

4.2 Lika behandling av alla och respekt för mänskliga rättigheter

Alla medborgare ska ha samma förutsättningar till en god munhälsa. Såväl medarbetare som kunder ska behandlas likvärdigt och ingen ska diskrimineras på grund av exempelvis kön, ålder, sexuell läggning, etnisk tillhörighet, religion eller andra individuella egenskaper. I vårt arbete värnar vi om de mänskliga rättigheterna.

Socialt ansvarstagande:

Under året har exempelvis en av våra kliniker haft kontakt med socialtjänsten som besökt kliniken och informerat om hur de hanterar orosanmälningar gällande barn och dels berättat om rutiner avseende ekonomiskt bistånd för tandvård. Detta för att vi på bästa sätt ska ta hand om både utsatta barn- och vuxenpatienter

4.2.1 Jämlik tandvård

Majoriteten av befolkningen har en god munhälsa samtidigt som det finns stora skillnader mellan olika grupper. Socioekonomiskt utsatta och utlandsfödda har ofta en sämre tandhälsa. En annan viktig grupp att värna om är de sköra äldre som ofta tappar kontakten med tandvården när hälsan sviktar. Folktandvården fäster stor vikt vid att skapa goda förutsättningar för att alla medborgare som söker vård ska få likvärdiga förutsättningar till en god munhälsa.

På väg mot jämlik tandvård

”Ett tandvårdssystem för jämlik tandhälsa”, är namnet på den utredning som regeringen beslutade om i mars i 2018. Utredningens uppdrag är att utreda hur tandvårdssystemet kan utvecklas för att bli mer resurseffektivt och jämlikt. I arbetsgruppen för utredningen om en jämlik tandhälsa ingår en rad experter och sakkunniga däribland Folktandvårdens vd Eva Ljung. Senast den 1 mars 2020 ska utredningens slutsatser och förslag på ändringar redovisas.

Barn och unga

Genom att följa preventionsprogrammet för barn och ungdomar arbetar Folktandvården för att förbättra tandvården i socialt utsatta områden. Trots detta är det fortfarande stora skillnader i tandhälsa mellan olika områden.

Akademiskt barntandvårdscentrum (ABC) är ett samarbete mellan Institutionen för odontologi vid Karolinska Institutet, Folktandvården Stockholms län AB och Stockholms läns landsting. Centrat ska genom klinisk forskning, utbildning och vård förbättra munhälsan hos alla länets barn och ungdomar. En viktig del är att utarbeta mer effektiva metoder för att förbättra tandhälsan i socioekonomiskt svaga områden. ABC har också en viktig roll för att stärka kompetensen inom såväl grundutbildning, specialistutbildning och fortbildning av tandvårdspersonal inom barn- och ungdomstandvård.

Många av Folktandvårdens kliniker har upphandlat områdesansvar vilket innebär ett särskilt ansvar för att kalla de barn vars föräldrar inte valt tandläkare. I socioekonomiskt svaga områden är andelen barn som inte hör samman kallelser högre än i andra områden och klinikerna i dessa områden genomför extra satsningar för att nå dem.

Tandvård för äldre

Det är ett välkänt faktum att många äldre tappar kontakten med tandvården och att tandhälsan snabbt kan försämrats om hälsan i övrigt sviktar. Folktandvården har därför vid ett flertal allmäntandvårdskliniker speciella seniortandvårdsteam som har särskild utbildning för att möta de äldre patienternas behov. Teamen sprider också kunskap till vård- och omsorgspersonal, vid seniormässor och seniordagar, samt vid föreläsningar för pensionärs- och patientföreningar.

Asylsökande patienter

Folktandvården har avtal med Hälso- och sjukvårdsförvaltningen, HSF, rörande vård till asylsökande patienter. Det innebär att alla asylsökande barn upp till 18 år kallas och erbjuds vård på samma villkor som folkbokförda barn. Vuxna asylsökande patienter erbjuds vård som inte kan anstå.

4.2.2 Fokus på barn och unga

Under 2018 undersöktes eller behandlades över 290 000 barn och ungdomar i allmäntandvården. 70 procent av länets barn får sin munhälsa omhändertagen av Folktandvården Stockholm.

Folktandvården har haft ett samarbete med Region Stockholms strateg för barnrättsfrågor kring arbetet med att implementera barnkonventionen och förtydliga barnrättsperspektivet. Barnkonventionen slår fast att alla barn och unga har rätt till bästa möjliga hälsa, sjukvård och rehabilitering. Barns mänskliga rättigheter ska respekteras och barnets bästa ska alltid komma i första rummet.

Under 2018 undersöktes eller behandlades över 290 000 barn i allmäntandvården.

Folktandvården har deltagit i en extern arbetsgrupp, ledd av tandvårdsenheten, i Region Stockholm, som tagit fram en rutin avseende barn som uteblir från tandvård samt kallelsebrev och en blankett för orosanmälningar. Rutinen börjar gälla 2019 och många klinikchefer har förberett implementeringen genom att träffa socialtjänsten i sin kommun. Målet är att fler barn ska komma till tandvården.

I Folktandvårdens utbildningar för personal som arbetar med uppsökande skolverksamhet, fluortanter/-män och BVC-informatörer, ingår information om barnkonventionen.

Under 2018 tog alla Folktandvårdsorganisationer i Sverige tillsammans fram appen "Rocka munnen". Appen som är gratis att ladda ner är ett viktigt verktyg för att nå den digitala generationen och en möjlighet att skapa nya vanor som säkrar barnens tandhälsa. Hittills har den laddats ner mer än 70 000 gånger.

Bild från Folktandvårdens App "Rocka munnen" som lär barn att borsta tänderna.

Under 2018 tog Folktandvården fram en intern utbildning för att ge ökad och fördjupad kunskap om barnkonventionen i syfte att stärka barns och ungas rättigheter, samt delaktighet, i vården.

Mål 2018: Alla medarbetare på Folktandvårdens kliniker ska ha genomfört del 1 i utbildning om barnkonventionen.

Resultat 2018:

Under 2018 genomförde 88 procent av Folktandvårdens anställda del 1 i utbildning om barnkonventionen.

4.2.3 Nationella minoriteter

De nationella minoriteterna har rätt att få information på de språk de talar. På Folktandvårdens hemsida kan alla minoriteter få information om tandvård på det egna språket. Folktandvården arbetar för att sprida kunskap om de nationella minoriteterna och uppmärksammar minoriteternas bemärkelsedagar. Medarbetaradagen för finsktalande delges Folktandvårdens medarbetare årligen genom intranätet.

Mål 2018: Alla kliniker ska känna till att det finns information om de olika minoritetsspråken på Folktandvårdens externa hemsida.

Resultat 2018

Under 2018 har 88 procent av Folktandvårdens kliniker informerat sin personal om att information om de olika minoritetsspråken finns på den externa webbplatsen.

4.2.4 Delaktighet för personer med funktionsnedsättning.

Folktandvården lägger stor vikt vid att ha en god tillgänglighet. Detta gäller såväl att kunna erbjuda tider som passar för kunden, att ha generösa öppettider och att det ska vara lätt för patienterna att komma i kontakt med klinikerna. Folktandvårdens kliniker har generösa öppettider som anpassas efter den lokala efterfrågan från kunderna. På en majoritet av klinikerna erbjuds behandlingstider från kl. 07.00 fram till kl. 19.00. Vissa kliniker erbjuder även senare kvällstider och möjlighet att få behandling på lördagar. Samtliga kliniker, utom kliniken i Spånga, uppfyller kraven för fysisk tillgänglighet.

Folktandvårdens mobila team erbjuder tandvård till patienter som bor på särskilda boenden, vård i sin hemmiljö.

Folktandvården arbetar för användarvänlig kommunikation där alla människor, oavsett funktionsförmåga, kan kommunicera utifrån sina förutsättningar. Där ingår bland annat att anpassa material vid kommunikation utifrån målgruppernas behov genom att använda ett enkelt och begripligt språk, komplettera textbaserad information med bilder och filmer samt texta filmer.

Användarvänlig kommunikation innebär också att våra webbplatser ska följa tillgänglighetsstandarden WCAG 2.0 AA. Under året har vår externa webbplats uppdaterats i enlighet med standarden.

Kompetensutveckling av medarbetarna är en viktig del i Folktandvårdens handlingsplan för delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Under 2018 har interna utbildningar genomförts inom bland annat följande ämnesområden: psykiatriska diagnoser, samtalsmetodik, bemötande av patienter med autism, psykologiskt omhändertagande av barn, tandvårdens ersättningssystem för patienter med särskilda behov samt utbildning riktad till Seniortandvårdsteam.

En studie genomförs med syfte att öka kunskapen om barn och ungdomar med ADHD och deras särskilda behov.

4.2.5 Folktandvården följer regionens HBT-policy

Alla medarbetare i Folktandvården ska genomgå regionens webbutbildning i HBTQ-frågor. Det här är en utbildning för att öka medvetenheten i frågor kring homo- och bisexuella, trans- och queer-personer samt om våra normer, hur vi möter patienter, kunder och varandra.

Mål 2018: Alla medarbetare i Folktandvården genomför Region Stockholms webbutbildning om HBTQ.

Resultat 2018

Vid årsskiftet var det 205 medarbetare av drygt 2 000 anställda som ännu inte tagit del av utbildningen. Flera av dessa är nyligen anställda och utbildning är för många av dem inplanerad tidigt 2019.

4.3 Fokusområde: Attraktiv arbetsgivare och medarbetarnas kompetens, hälsa och säkerhet

Att våra medarbetare trivs med sitt arbete är en förutsättning för att bedriva en långsiktigt hållbar verksamhet där Folktandvården ses som en attraktiv arbetsgivare. En prioriterad fråga i hållbarhetsarbetet är därför en god och säker arbetsmiljö. Folktandvården ska vara en arbetsgivare som engagerar, attraherar och utvecklar medarbetare.

Arbetet för att kunna attrahera och behålla medarbetare var en högt prioriterad fråga under 2018. En mängd olika aktiviteter och utvecklingsarbeten inom området har genomförts och en HR-konsult anställdes som explicit fick uppdraget att arbeta med arbetsgivarvarumärket. Folktandvården har även tagit fram en personal- och kompetensförsörjningsplan.

Folktandvården genomför sedan två år tillbaka avgångsenkäter för att få information om skälen till att medarbetare väljer att avsluta sin anställning i bolaget. Under den tid som resultat redovisats är det genomgående tre områden som anges; lön, ledarskap och utveckling.

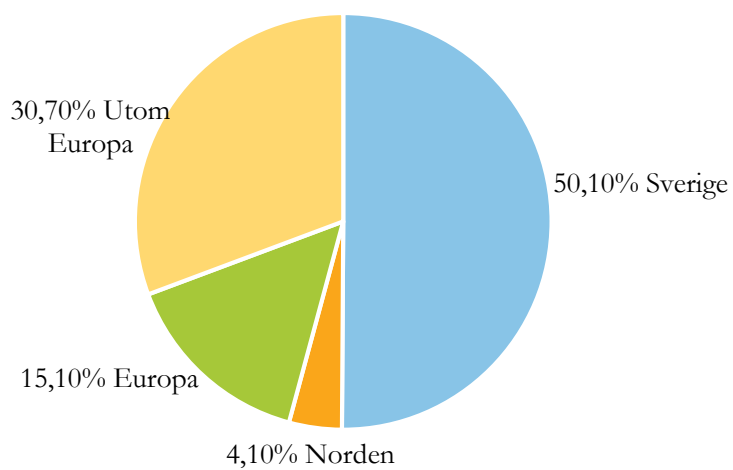
Under 2018 minskade antalet anställda i Folktandvården Stockholm för första gången sedan 2015 och detta är en önskad utveckling för bolaget. I december 2017 fanns det totalt 1 998 anställda och i december 2018 var det 1 946 anställda, en minskning med 52 personer. Av det totala antalet anställda i Folktandvården var 88 procent kvinnor.

Två av Folktandvårdens 238 manliga anställda.

Våra medarbetare kommer från hela världen. Mångfald är en stor tillgång och de senaste uppgifterna visar att andelen med en annan etnisk bakgrund än svensk är nästintill 50 procent. Dessa uppgifter är från 2017 men sammansättning kvarstår även 2018.

**Andel anställda med respektive bakgrund
Folktandvården SLL 2017 (1978 personer)**

4.3.1 Attraktiv arbetsgivare:

Folktandvården Stockholm har under senare år expanderat stort, och även 2018 ökade kundtrycket. En stor utmaning är att rekrytera och behålla medarbetare samt minska sjukskrivning. Under året gjordes därför flera satsningar för att möta dessa utmaningar.

Mål 2018:**Ledarskapsindex lika eller bättre jämfört med 2017****Medarbetarindex lika eller bättre jämfört med 2017****Totalindex lika eller bättre jämfört med 2017**

Resultat 2018

Folktandvården genomförde medarbetarenkäten de två första veckorna i september och resultatet redovisades i slutet av oktober. Glädjande, speciellt med tanke på vakansläge och personalomsättning, var att resultatet för 2018 var lika bra för totalindex och medarbetarindex som 2017 det vill säga 76 respektive 77 medan ledarskapsindex ökade från 78 till 79, ett mycket gott betyg till våra chefer i kärnverksamheten som klarar sitt uppdrag trots de utmaningar de ställs inför. Detta resultat, på medarbetarenkäten, innebar att Folktandvårdens nådde uppsatta mål i affärsplanen. Dessutom har Folktandvården under 2018, för att klara det höga avkastningskrav som ställts på bolaget, genomfört rotationer på klinikchefer och arbetsledare för att effektivisera verksamheten optimalt. Något som påverkat arbetsmiljön för både ledare och medarbetare.

Mål 2018: Antalet vakanser per affärsområde har minskat i december 2018 jämfört med december 2017.

Resultat 2018

Personalomsättningen har under 2018 varit fortsatt hög, omsättningen var 15,67 procent och den totala rörligheten 28,73 procent. Omsättningen ökade med 0,87 procent medan rörligheten minskade med 1,27 procent.

Ett oavbrutet arbete har pågått både lokalt och centralt för minska framförallt omsättningen men med det stora antalet privata konkurrenter och för få utbildade presumtiva medarbetare har detta inte varit möjligt. Antalet vakanser var därför fler i december 2018 jämfört med 2017.

4.3.2 Friskvård och minskad sjukfrånvaro

Folktandvården arbetar kontinuerligt för att förebygga arbetsrelaterad ohälsa, bland annat genom olika friskvårdsaktiviteter. Företagshälsovården besöker regelbundet våra kliniker för att följa upp arbetsplatsernas utformning och medarbetarnas arbetsteknik. Alla nyanställda går en arbetsmiljöutbildning där stresshantering, ergonomi, hygienregler och kemikaliehantering ingår.

Mål 2018: Sjukfrånvaro kort och lång. Sjukfrånvaro (kort och lång) < 5,5 procent av den totala arbetstiden.

Resultat 2018

Folktandvården har fortsatt hög sjukfrånvaro och under årets första månader var den ovanligt hög på grund av vinterinfluensan, förkylningar och andra sjukdomstillstånd. Därefter har sjukfrånvaron stabiliserats och utfallet för 2018 har blivit något lägre jämfört med 2017.

Bolaget har en positiv utveckling gällande långtidssjukfrånvaron som minskat, fortfarande står den för en stor andel av den totala sjukfrånvaron men minskningen är ett trendbrott. Tyvärr så har istället korttidssjukfrånvaron ökat något, en orsak till detta var de höga sjukfrånvarotalen i början av året.

Det mål som fastställdes för år 2018 var att den totala sjukfrånvaron skulle vara lika med eller lägre än 5,5 procent, ett mål som inte uppnåts.

88 procent av medarbetarna på Folktandvården är kvinnor och kvinnor har en högre sjukfrånvaro än män. Förklaringar till detta är komplexa samband mellan ett flertal olika faktorer inom både arbetsliv och privatliv.

Mål 2018: Frisknärvaro ökar till 55 procent (antalet personer med högst 5 sjukfrånvarodagar).

Resultat 2018

Över 50 procent av Folktandvårdens medarbetare har fem eller färre sjukdagar på ett år och drygt 25 procent har noll dagars sjukfrånvaro. I affärsplanen var målet att vi skulle öka frisknärvaron, högst fem sjukdagar, till 55 procent och detta mål har vi inte uppnått.

Under 2018 var frisknärvaron över 50 procent men nådde inte målet på 55 procent.

För bolaget är det viktigt att stimulera och aktivera medarbetare för att förebygga ohälsa då arbetet inom tandvårdsyrket är fysiskt ansträngande med ensidiga och belastande arbetsställningar. Samtliga medarbetare har tillgång till ett pausgymnastikprogram, Pausit, som innehåller enkla men effektiva rörelser för det statiska arbetet som tandvårdspersonal har.

Varje år uppmuntras medarbetare till deltagande av Blodomloppet, Folktandvården står för startavgiften och har ett eget tält där ledningsgruppen ordnar med förvaring och mat till medarbetarna som deltagit. 2018 deltog 250 medarbetare. Dessutom genomfördes stegutmaningen och där deltog 460 medarbetare. Därutöver har friskvårdsbidraget höjts från 2 500 kronor till 3 500 kronor per år och det är drygt 1 700 medarbetare som tagit del av friskvårdsbidraget till en kostnad av 4,6 miljoner kronor.

4.3.3 Många möjligheter till utveckling

Folktandvården verkar inom en sektor som är starkt konkurrensutsatt och det finns idag flera etablerade tandvårdsföretag samt nya som tillkommer och som konkurrerar om både medarbetare och kunder. För att kunna bibehålla den starka ställning Folktandvården har som både arbetsgivare- och vårdgivare krävs att det sker ett ständigt förbättrings- och förändringsarbete. Detta arbete måste ske och genomsyra alla nivåer i bolaget. Avgörande är dock att arbetet drivs av första linjens chefer och då med stöd från olika kompetenser inom företaget.

Att tillvarata alla medarbetares kompetens och utveckla vårdprocesserna blir en avgörande framtidsfråga för att Folktandvården ska klara både sitt vårduppdrag och det avkastningskrav som ägaren ställer på bolaget. Bolaget måste kontinuerligt utvecklas genom att chefer tar sitt ansvar som förändringsledare, utvecklar teamarbete och inför digitala lösningar som kan spara personella resurser.

Ett ständigt arbete pågår för att stärka Folktandvårdens attraktivitet som arbetsgivare. Det sker bland annat genom att skapa nya karriärs- och utvecklingsvägar för samtliga yrkeskategorier och att ha en omfattande intern utbildningsverksamhet.

Under året arbetade en arbetsgrupp med att ta fram en kompetens-/utvecklingsstege för tandläkare inom allmäntandvården. Denna ska implementeras i verksamheten under 2019. Syftet med kompetens-/utvecklingsstegen för allmäntandvårdsläkare är att säkerställa att tandläkare upplever att det ska vara attraktivt att arbeta inom allmäntandvården och se den alternativa karriären till att bli specialist eller chef.

Under 2018 har 89 olika utbildningar genomförts och 1 865 medarbetare har deltagit i Folktandvårdens internutbildningsprogram.

Alla nyutexaminerade tandläkare och tandhygienister som anställs i Folktandvården genomgår ett introduktionsår som dels består av handledning i det kliniska arbetet dels teoretiska avsnitt i allt från journalsystemet T4 till att kunna arbeta i ett team. Introduktionsåret ska också stimulera till nätverksbyggande för kollegialt och personligt utbyte. 2018 var det totalt 73 nya medarbetare som gick introduktionsåret, 51 tandläkare och 22 tandhygienister, vilket är en ökning med 10 deltagare i programmet jämfört med föregående års introduktionsprogram.

Under 2018 har 89 olika utbildningar genomförts och 1 865 medarbetare deltagit i Folktandvårdens internutbildningsprogram

4.3.4 En trivsamt och säker arbetsmiljö

Folktandvården har ett systematiskt arbetsmiljöarbete och arbetar ständigt för att förbättra arbetsmiljön genom till exempel avvikelshantering och arbetsmiljöronder. Alla nyanställda i Folktandvården går en obligatorisk arbetsmiljöutbildning där stresshantering, ergonomi, hygienregler och kemikaliehantering ingår.

I Folktandvården råder nolltolerans mot diskriminering och kränkningar och tydliga riktlinjer finns framtagna som chefer ska gå igenom kontinuerligt och i handlingsplanerna för medarbetarundersökningen är det obligatoriskt att arbeta med dessa frågor.

I medarbetarenkätundersökningen 2018 framkommer att det förekommer diskriminering och kränkningar samt även hot och våld. I majoriteten av fallen är det patienter/närstående som står för diskriminering/kränkningar men det förekommer också mellan medarbetare och i enstaka fall upplever medarbetare att chefen utsatt dem för diskriminering/kränkningar. Hot och våld är uteslutande handlingar från patienter eller deras närstående. Folktandvården har tagit fram en riktlinje kring hur chefer och medarbetare ska agera när man upplever kränkningar från patienter eller deras anhöriga. Alla chefer genomgår en säkerhetsutbildning, som ges kontinuerligt, där rutiner kring hur man ska hantera våld och hot går igenom. Alla medarbetare genomgår även en utbildning i HBTQ-frågor.

Alla nyanställda i Folktandvården går en obligatorisk arbetsmiljöutbildning där stresshantering, ergonomi, hygienregler och kemikaliehantering ingår.

Alla kliniker och avdelningar på huvudkontoret genomförde skyddsronder under 2018 under perioden 1 januari till 31 mars. Skyddsronderna sker enligt särskild framtagna mall som utgår från Arbetsmiljöverkets föreskrifter och denna är utarbetad i samverkan med de fackliga organisationerna. Alla protokoll från skyddsronderna samlas i en portal och en sammanställning görs under hösten. I skyddsroundens frågeställningar ingår även frågor om den digitala arbetsmiljön.

Ett partsgemensamt arbete pågår för att ta fram mål inom området organisatoriskt och social arbetsmiljö. Beräknas vara klart under våren 2019.

Arbetet med att ta fram aktiva åtgärder för att förhindra diskriminering har inletts och arbetet beräknas vara klart under första kvartalet 2019.

4.3.5 Samverkan och dialog med arbetstagarorganisationerna

Folktandvården har ett samverkansavtal som innebär att den formella samverkan med fackliga företrädare sker på bolagsnivå och på klinik- och avdelningsnivå är det arbetsplatsträffar.

Månatligen genomförs samverkansmöte på bolagsnivå och med stort engagemang från de fackliga företrädarna. Förutom dessa samverkansmöten sker också sedan något år tillbaka dialogmöten mellan fackliga företrädare och medarbetare på personalavdelningen för att diskutera och utveckla arbetsmiljöarbetet i bolaget. Som ett exempel på detta arbete har det tagits fram nya mallar för den årliga skyddsronen där utgångspunkten varit arbetsmiljöverkets föreskrifter.

4.4 Hållbara upphandlingar och inköp med livscykelperspektiv samt motverkande av korruption

Genom att ställa tuffa kvalitets- och miljökrav vid upphandling och krav på att leverantörerna följer Stockholms läns landstings, numera Region Stockholms, uppförandekod för socialt ansvarstagande har vi möjlighet att bidra till en mer hållbar utveckling. Att arbeta utifrån ett livscykelperspektiv innebär att varor och tjänster som köps in ska vara producerade under hållbara och ansvarsfulla för hållanden i alla led. Det är en av våra största utmaningar i hållbarhetsarbetet.

4.4.1 Process för hållbar upphandling

Folktandvården Stockholm genomför egna upphandlingar men köper även många varor och tjänster som är upphandlade av Region Stockholm. Vi följer Sveriges regioner och landstings gemensamma uppförandekod för leverantörer, som utgår från FN-initiativet Global Compact's tio principer. Här ingår även antikorruption. Sveriges regioner och landsting utför också regelbunden uppföljning och kontroll av efterlevnad inom utpekade riskområden som berör vår verksamhet, till exempel instrument och handskar.

Under 2018 har stort fokus varit på att ta fram en process för hållbar upphandling och hållbara inköp i Folktandvården och under året har Folktandvården riskbedömt sina egna leverantörer och avtalsområden utifrån bland annat följsamhet till regionens Uppförandekod för socialt ansvarstagande. Riskbedömningen kommer ligga till grund för att ta fram en strukturerad plan för uppföljning som kommer att ske i början av 2019.

Folktandvården har under 2018 skickat självskattningsenkäter till 67 av Folktandvårdens leverantörer med frågor om följsamhet till Regionens uppförandekod för socialt ansvarstagande. Svaren ingår i riskbedömningen av våra leverantörer.

Under 2018 har Sveriges regioner och landsting nationella samarbete för hållbar upphandling genomfört följande uppföljningar:

- 38 självskattningar
- 13 kontorsrevisioner
- 29 pågående uppföljningar
- 7 avslutade revisioner
- 2 fabriksrevisioner (Mexiko) + 5 fabriksbesök (Pakistan)

Mer information om det nationella arbetet med hållbar upphandling finns på hemsidan <http://www.hallbarupphandling.se/>.

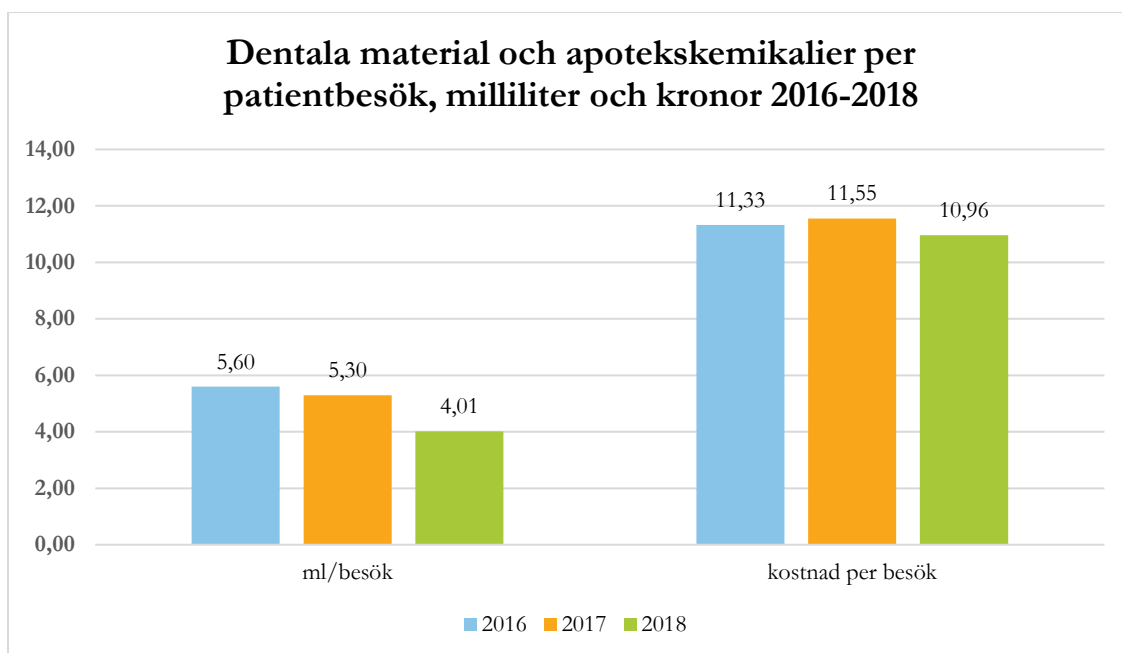
4.4.2 Smarta inköp och lagerhållning av dentala material

Folktandvården Stockholm har som mål att minska mängden dentala material som slängs, bland annat genom kostnadseffektiva inköp och lagerhållning. Eftersom det är svårt att mäta mängden som slängs mäter vi istället mängden material som köps in. Varje klinik kan följa sina resultat i kronor och mängd per kundbesök.

Mål 2021: Minska användningen av dentala material och apotekskemikalier per patientbesök jämfört med 2016.

Resultat 2018

Under året har alla kliniker följt upp hur mycket dentala material och kemikalier som används vid varje patientbesök. Under 2018 minskade inköpt mängd per besök med 28 procent.

Inköpt mängd dentala material och apotekskemikalier har minskat med 28 procent per patientbesök jämfört med 2016 samtidigt som kostnaden per patientbesök minskat med 3 procent under samma period.

Under 2018 minskade inköpt mängd av dentala material och apotekskemikalier med 28 procent jämfört med 2016.

4.4.3 Motverkande av korruption

För Folktandvården är det viktigt att säkerställa att vårt samarbete med leverantörer är korrekt och att det sker med god etik och moral. Mutor i form av gåvor eller pengar får inte förekomma i något led av verksamheten.

Folktandvårdens arbete med antikorruption utgår från följande styrande dokument:

- 1 Anti-korrupsionspolicy, LS 2015–1342
- 2 Riktlinjer för anti-korruption och representation, LS 2015–1324
- 3 Tillämpningsanvisningar för bisyssla, LS 2017–1339
- 4 Policy för inköp, LS 2017–1197
- 5 Uppförandekod för leverantörer, LS 2013–0353

En viktig del av arbetet med antikorruption sker i samband med upphandlingar. Folktandvården följer lagen om offentlig upphandling (LOU). LOU tydliggör vikten av att upphandling måste ske enligt ett visst regelverk för att uppfylla såväl krav på kvalitet, etik som ekonomisk hållbarhet. Alla leverantörer ska ha samma chans att konkurrera om leveranser till Folktandvården.

”Sveriges regioner och landstings uppförandekod för leverantörer” tydliggör att varor och tjänster som köps in av Folktandvården ska vara framställda under förhållanden som är förenliga med FN:s deklaration mot korruption inom hela leverantörskedjan. Uppförandekoden kräver öppenhet i leverantörskedjan och Sveriges regioner och landsting utför avtalsuppföljningar.

Folktandvården arbetar med information på intranät och utbildar kontinuerligt klinikledningarna för att undvika mutor och bestickning i form av gåvor och pengar. Rutiner för kontroll av transaktioner och leverantörer är utarbetade och genomförs löpande.

Folktandvården arbetar för att främja etik och integritet i organisationen i det vardagliga arbetet. Eventuella bisysslor fångas upp genom information vid nyanställning samt att det efterfrågas vid det årliga medarbetarsamtalet.

I riskanalysen för 2018 tas följande risker kopplade till korruption upp:

- Risk för brist i efterlevnad av LOU.
- Risk för bristande efterlevnad av representationsregler.
- Risk för bristande efterlevnad av regler för bisyssla.

Risken värderas som en produkt av sannolikhet och konsekvens. Om sannolikheten för att ett mål inte uppfylls är 4 och konsekvensen värderas till 3, blir riskpoängen 12 (4*3).

Riskerna fick låga riskpoäng (6, 3 samt 3), vilket indikerar att risken inte ska ingå i årets (2018) uppföljning och åtgärdsplan.

Mål 2018: Alla anställda ska få information om antikorruption och Folktandvårdens riktlinjer för representation.

Resultat 2018

Under 2018 har Folktandvården genomfört en obligatorisk säkerhetsutbildning för nya klinikchefer och för de chefer som inte gått utbildningen under 2017. Som en del i utbildningen ingår ekonomisk säkerhet och information om anti-korruption och Anti-korruptionspolicyn (LS 2015-1342).

Folktandvårdens intranät innehåller information om anti-korruption, vad det innebär och hur vi motverkar det. Regelverket för representation och gåvor uppdateras löpande och det informeras om regelverken för bland annat nyanställda och i nätverk.

Folktandvårdens mål för 2018 inkluderade att alla anställda skulle ha fått information om antikorrupcion. I en enkät till klinikledningarna har 86 procent svarat att deras anställda känner till vad antikorrupcion innebär och har läst informationen på intranätet. 90 procent har svarat att alla anställda känner till och följer Folktandvårdens riktlinjer kring representation.

Mål för 2019:

- Under 2019 kommer antikorrupcionspolicyn tas upp för kännedom i styrelsen.
- Under 2019 kommer Folktandvården återigen genomföra säkerhetsutbildning för nya klinikchefer. Som en del i utbildningen kommer ekonomisk säkerhet och information om antikorrupcion ingå.
- Alla anställda ska återigen ha fått information om antikorrupcion. Detta för att fånga upp att även nyanställda får information.

4.5 Minskade utsläpp av läkemedel och korrekt förskrivning av antibiotika

De läkemedel som våra patienter använder kan förr eller senare hamna i naturen, bland annat via avloppsvattnet. Vissa läkemedel är miljöbelastande vilket betyder att det kan påverka miljön negativt. En stor utmaning för tandvården och övrig vård är att förhindra utvecklingen av antibiotikaresistenta bakterier och minska utsläpp av miljöfarliga läkemedel. Många av de läkemedel vi använder tillverkas i Indien där produktionen orsakar stora läkemedelsutsläpp med miljöförstöring och resistensutveckling som effekt. Det miljövänligaste läkemedlet är därför det som inte används.

Vissa läkemedel kan vara farliga för miljön när de hamnar i sjöar och hav.
Bild från Pixabay

4.5.1 Korrekt förskrivning

Utveckling av resistens mot antibiotika är ett av de största hoten mot människors hälsa och Folktandvården har under flera år arbetat aktivt för att minska förskrivningen av antibiotika genom att sprida kunskap och följa upp förskrivningen. Eftersom antibiotika trots allt behövs i vissa behandlingar i tandvården kan vi inte sluta förskriva det. Vårt arbete med att minska mängden antibiotika handlar istället om att säkerställa att förskrivningarna sker på rätt grunder. Som ett led i arbetet med att minska förskrivningen av antibiotika har Folktandvården satt ett mål om att 100 procent av förskrivningarna 2021 ska ske på korrekt indikation. Mätningen sker genom journalgranskning två gånger per år.

Mål 2021: 100 procent av förskrivningen av antibiotika ska ske på korrekt indikation.

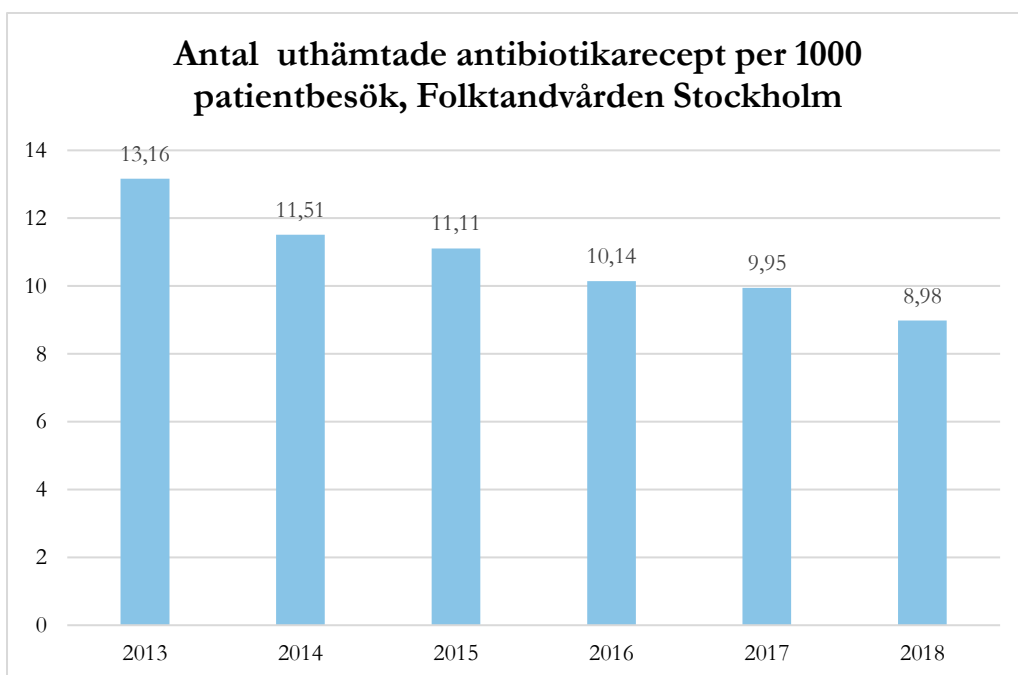
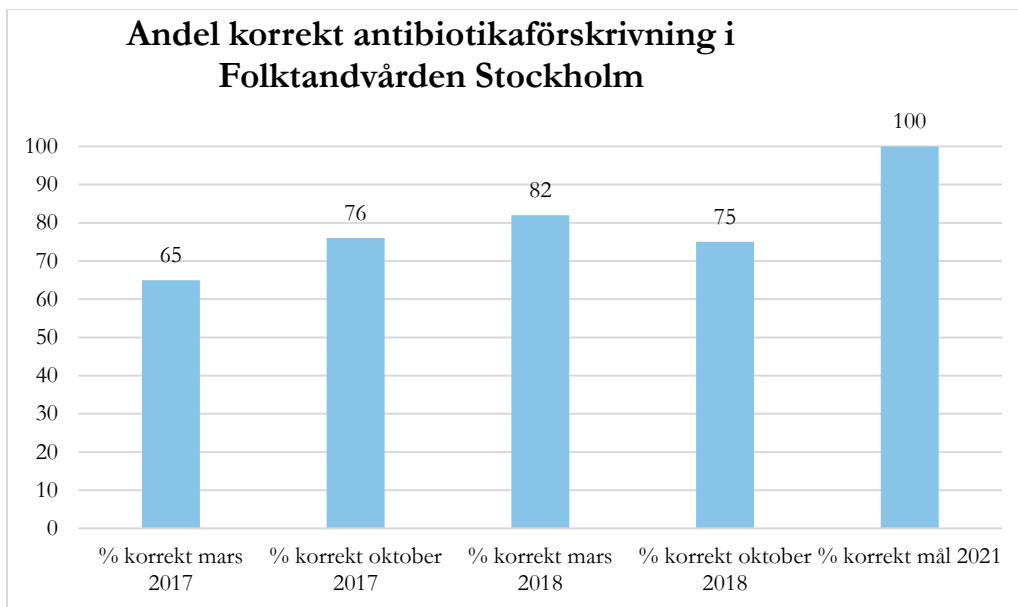
Mål 2018: 85 procent av förskrivningen av antibiotika ska vara korrekt.

Resultat 2018:

Vid mätningen i mars 2018 var andelen korrekta förskrivningar 82 procent. Vid uppföljningen i oktober hade andelen korrekt förskrivna recept sjunkit till 75 procent vilket innebär att Folktandvården inte klarade det uppsatta målet för 2018. I uppföljningen av antal uthämtade antibiotikarecept per 1 000 besök ser vi dock en fortsatt minskning för 2018 vilket är positivt.

Alla kliniker som har ökat sin förskrivning eller har låga siffror på andel korrekt förskrivna antibiotika recept ska analysera sina resultat och planera och genomföra åtgärder för förbättring.

Folktandvården följer regelbundet upp sin totala antibiotikaförskrivning samt förskrivning per klinik. Alla tandläkare och tandhygienister ska gå en utbildning i läkemedel och miljö och utbildning om antibiotikaförskrivning och risk för resistensutveckling.

Årlig minskning av antalet uthämtade antibiotikarecept per 1000 besök 2013-2018:

- 2013: - 12,9
- 2014: - 11,1
- 2015: - 10,4
- 2016: - 9,6
- 2017: - 9,3
- 2018: - 8,2

2018 hade antalet uthämtade antibiotikarecept per tusen besök minskat med 32 procent jämfört med 2013.

Under 2018 ersattes den tidigare lärarledda utbildningen om läkemedels påverkan på miljön av två webbutbildningar "Läkemedel och miljö" och "Antibiotikasmart".

Utbildning i läkemedel och miljö 2018:

Antal utbildade förskrivare av läkemedel som genomgått utbildning de senaste fem åren: 600 förskrivare

Andel av alla förskrivare som utbildats: 78 procent

4.5.2 Minskade utsläpp av miljöbelastande läkemedel

Region Stockholm har tagit fram en lista över särskilt miljöbelastande läkemedel i regionen. I Folktandvården är det främst två antibiotika, amoxicillin och erytromycin, samt det smärtstillande läkemedlet diklofenak, som har en hög miljöbelastning med det är också här som det funnits en möjlighet till minskad förskrivning.

Genom utbildningsinsatser, återkommande uppföljning av läkemedelsförskrivning och ett aktivt arbete i Folktandvårdens läkemedelsgrupp arbetar Folktandvården för att minska användning och utsläpp av miljöbelastande läkemedel.

Mål 2021: Diklofenak används inte i Folktandvården Stockholm.

Mål 2018: Utsläppen av diklofenak ska ha minskat med minst 50 % i antal DDD * jämfört med 2016.

Mål 2018: Utsläppen av amoxicillin och erytromycin ska ha minskat i antal DDD * jämfört med 2016.

* DDD, definierad dygnsdos, förmodade medeldosen för vuxna vid underhållsbehandling vid läkemedlets huvudindikation.

Resultat 2018:

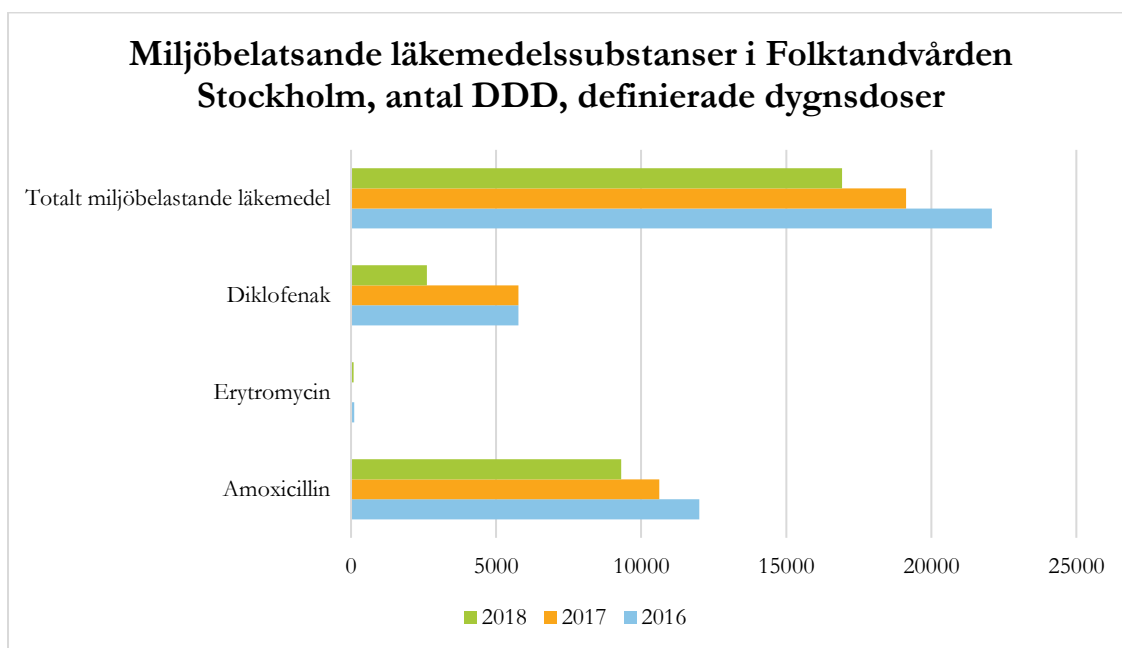
Amoxicillin står för den största mängden av de miljöbelastande substanserna i Folktandvården och under 2018 har användningen av amoxicillin minskat med 22 procent jämfört med 2016, mätt i antalet DDD, definierad dygnsdos. Då den största minskningen troligen skett efter ändrade riktlinjer kommer användningen troligtvis inte kunna fortsätta att minska under kommande år. Erytromycin används ytterst lite men även där har det skett en minskning med 19 procent jämfört med 2016.

Diklofenak en miljörisk

Diklofenak utgör en hög miljörisk jämfört med till exempel naproxen, ibuprofen och paracetamol. I Sverige återfinns diklofenak i ytvatten i halter som rapporterats ha effekter på fisk. Diklofenak har också orsakat stor skada bland flera gamarter som ätit diklofenakbehandlade döda kor i Indien. Källa: www.janusinfo.se.

Under 2018 minskade användningen av diklofenak i Folktandvården med 55 procent. Amoxicilin minskade med 22 procent och erytromycin med 19 procent

Det är större risk för negativ miljöpåverkan med diklofenak jämfört med andra receptfria alternativ vid smärta som naproxen, ibuprofen och paracetamol. Under 2018 minskade användningen av diklofenak i Folktandvården med 55 procent, mätt i antal dygnsdoser, jämfört med 2016. Diklofenak finns inte på regionens Kloka lista och rekommenderas inte av Folktandvården.

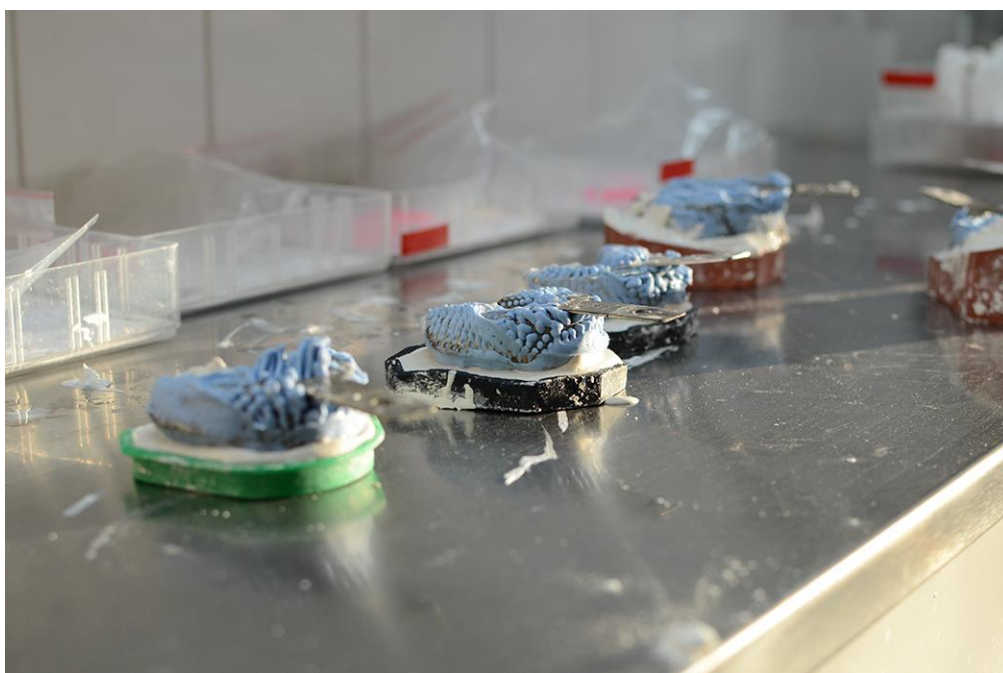

Miljöbelastande läkemedelssubstanser	Antal DDD 2016	Antal DDD 2017	Antal DDD 2018	Minskning antal DDD i % 2016-2018
Amoxicillin	11 999	10 620	9 309	22 %
Erytromycin	105	16	85	19 %
Diklofenak	5 775	5 775	2 618	55 %
Totalt miljöbelastande läkemedel	22 087	19 129	16 926	23 %
Totalt alla läkemedel	605 247	583 032	560 911	7 %

DDD, definierad dygnsdos, förmodade medeldosen för vuxna vid underhållsbehandling vid läkemedlets huvudindikation

4.6 Säkra, miljö- och hälsovänliga behandlingar, produkter och utrustning

Det viktigaste för Folktandvårdens kunder är att de får en god och säker tandvård. Vi arbetar därför aktivt med kvalitets- och patientsäkerhetsfrågor, en viktig del i vårt hållbarhetsarbete. Att använda bra produkter utan farliga kemikalier är ett prioriterat område. En utmaning är att det ständigt kommer nya material och produkter vars kemiska innehåll behöver kontrolleras

De material Folktandvården använder ska inte innehålla farliga kemikalier.

4.6.1 Kvalitets- och patientsäkerhetsarbete i Folktandvården

Folktandvården arbetar efter de strategier för kvalitet och patientsäkerhet som utvecklats av Socialstyrelsen där en god och säker tandvård kännetecknas av kunskapsbaserad och ändamålsenlighet, säkerhet, patientfokusering, effektivitet, jämlikhet och vård i rimlig tid.

Ett övergripande mål för kvalitet och patientsäkerhet i Folktandvården är förbättrad tandhälsa hos våra patienter. För att nå målet har vården ett stort fokus på hälsofrämjande åtgärder.

En god tillgänglighet är ett av Folktandvårdens huvudmål. Patienttrycket är överlag högt samtidigt som rekryteringsläget har försämrats kraftigt, framförallt inom allmäntandvården. Alla kliniker som inte kan erbjuda tider snabbt arbetar med handlingsplaner för att förbättra tillgängligheten.

Folktandvårdens arbete med att öka patientsäkerheten bygger på ett strukturerat förbättringsarbete med ett stort fokus på att hantera risker och förebygga oönskade händelser. Vårdavvikelse rapporteras i avvikelssystemet Händelsevis. Alla avvikelser analyseras och resultatet används i förbättringsarbetet.

Innan beslut om förändringar genomförs risk- och möjlighetsanalyser där bland annat påverkan på patientsäkerheten analyseras.

Folktandvårdens ledningssystem är en viktig del i patientsäkerhetsarbetet och här finns viktiga processer och riktlinjer för klinikernas arbete beskrivna. Under 2018 har vi arbetat för att bli kvalitetscertifierade enligt ISO 9001 där stor vikt ligger på att ha ett ledningssystem med kunden i fokus.

Vi välkomnar synpunkter och klagomål från våra patienter och använder dem för att utveckla verksamheten.

Folktandvården genomför löpande kvalitetsuppföljningar. Exempel på uppföljningar som genomförts under 2018 är:

- Granskning av journalanteckningar.
- Granskning av följsamhet till riktlinjer avseende vårdhygien.
- Granskning av förskrivningar av antibiotika avseende korrekt indikation.

Nöjd kund index, NKI: Varje månad skickas sms med länk till en webbenkät till ett urval slumpmässigt utvalda kunder i åldrarna 18-70 år. Svaren sammanställs för Folktandvården som helhet samt för respektive klinik i ett verktyg som klinikledningen har åtkomst till. Resultaten används i arbetet med ständiga förbättringar.

Under 2018 var Folktandvårdens NKI 4,4 på en skala upp till 5.

Folktandvården genomför även löpande kundundersökningar. Att mäta vad våra kunder tycker om det bemötande och den vård vi ger är viktigt för att vi ständigt ska utveckla oss efter kundernas behov och önskemål. Utifrån resultatet av kundenkäter tar klinikerna fram lokala handlingsplaner för sitt förbättringsarbete och centrala satsningar initieras. Sedan maj 2017 gör Folktandvården löpande en NKI-undersökning (Nöjd Kund Index). I samma undersökning mäter vi också NPS (Net Promoter Score), som visar i vilken grad våra kunder bedömer att de skulle rekommendera Folktandvården till en vän eller kollega.

Resultaten för NKI är stabila med små variationer över tid och visar att den övergripande nöjdheten hos de som svarat är hög. På en skala från 1 till 5 uppnår företaget ett nöjd-kund-index på 4,4 (motsvarande 88 procent) när det gäller övergripande nöjdhet.

4.6.2 Utfasning av farliga kemikalier

Inom tandvården används en del miljö- och hälsofarliga kemikalier. Att minska mängden farliga kemikalier genom att byta ut produkter, teknik eller metoder är bra för såväl medarbetarna och kunderna, som miljön. 2017 tog Stockholms läns landsting fram två nya utfasningslistor för farliga kemikalier, en för kemiska produkter och en för varor och som Folktandvården arbetar efter. Vi har påbörjat arbetet med de nya listorna och ställer kemikaliekrav utifrån detta i nya upphandlingar. Alla kliniker medverkar i utfasningsarbetet och gör årliga inventeringar över vilka kemikalier som köps in och förvaras på kliniken.

Mål: 2021 har vi fasat ut alla kemikalier på Folktandvårdens och Region Stockholms utfasningslistor för 2017-2021 och ställer kemikaliekrav i alla relevanta upphandlingar.

Resultat 2018

Under 2018 har vi fortsatt arbetet med utfasningslistorna som kom 2017 med nya utfasningskemikalier som till exempel hormonstörande eller misstänkt hormonstörande ämnen. Utfasningsarbetet är tidskrävande då vi måste kartlägga och utreda innehåll i de hundratals produkter som vi använder så därför kan vi ännu inte redovisa resultat för det långsiktiga målet. De kemikalier som finns på regionens utfasningslista och som utgör

störst mängd i Folktandvården är zinkoxid, eugenol, klorlösningar i desinfektionsmedel och vissa hårdplaster. Idag finns inga alternativ för dessa kemikalier utan här handlar det om en säker hantering och att minimera användningen.

Folktandvården genomför riskbedömningar av kemikalier och dentala material och alla kliniker går igenom informationsblad över kemiska risker med hantering samt skyddsinstruktioner. Alla kliniker har en kemikalieinventerare som genomför årlig inventering i vårt digitala kemikaliehanteringssystem där de uppdaterar klinikens kemikalieförteckning.

Folktandvårdens materialgrupp och samarbetet med våra leverantörer, utgör en viktig del i arbetet med att hitta ersättningsprodukter utan farliga kemikalier. Våra medarbetare är också viktiga i arbetet med att hitta alternativ eller uppmärksamma eventuella produkter med farliga kemikalier. Under hösten 2018 hade vi ett kemikalieseminarium för alla kemikalieinventerare som arbetar på våra 80 kliniker.

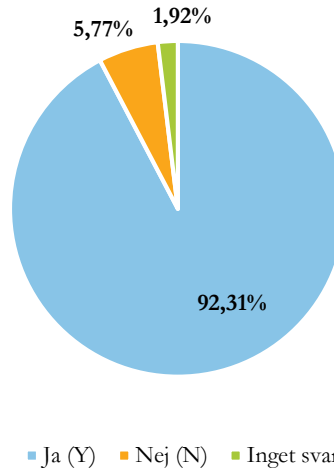
Inköpta mängder kemikalier i Folktandvården 2016-2018

	Apoteksvaror liter	Dentala material liter	Desinfektion/Hygien/ liter	Totalt liter
2018	1 868	3 574	124 956	130 398
2017	2 056	5 370	121 938	129 365
2016	2 012	5 557	109 001	116 572

Jämfört med 2016 har mängden inköpta kemikalier ökat och då främst desinfektions- och rengöringsmedel vilket även är i linje med hygienriktlinjerna.

För att inte få in nya produkter med utfasningskemikalier är det viktigt att våra kliniker köper upphandlade produkter och tjänster. Folktandvården har ett kemikaliehanteringssystem där vi regelbundet följer upp och kontrollerar vilka kemikalier och produkter som köps in på klinikerna.

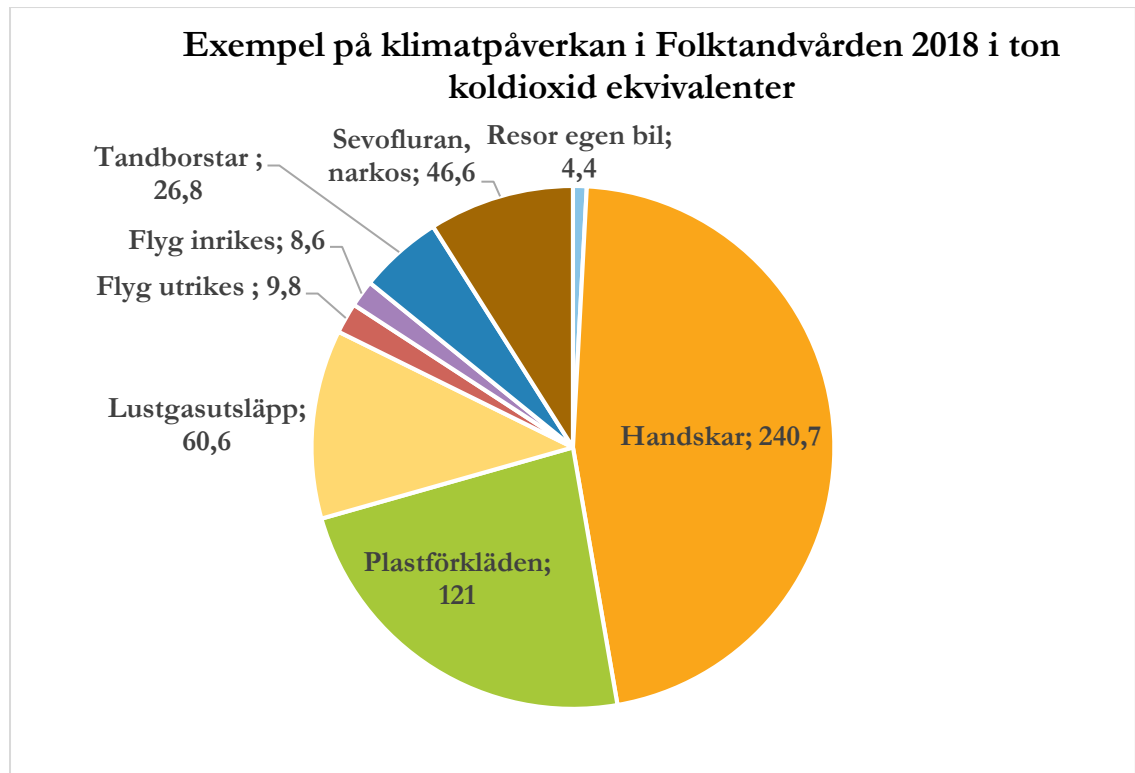
Köper kliniken endast dentala material från upphandlat sortiment?

Enligt Folktandvårdens hållbarhetsbokslut på klinik 2018 så svarar över 92 procent av klinikerna att de endast köper dentala material från upphandlat sortiment.

4.7 Minskad klimatpåverkan och resursförbrukning

En viktig del i Folktandvårdens hållbarhetsarbete är att minska vår klimatpåverkan och resursförbrukning. Genom klimatsmarta val av produkter, transporter och ny teknik samt effektiva arbetssätt kan Folktandvården minska sin klimatpåverkan och resursförbrukning. Några av våra utmaningar är att hitta bra biobaserade engångsmaterial, minska elförbrukningen och utnyttja IT-lösningar på bästa sätt.

4.7.1 Minska klimatpåverkan från lustgas

Folktandvården använder lustgas vid behandling av patienter med speciella behov. Lustgas är dock starkt klimatpåverkande, ett kilo lustgas har samma klimatpåverkan som cirka 300 kilo koldioxid. För att minska utsläppen har vi på vissa kliniker infört lustgasdestruktion som kan omvandla inkommen lustgas till syre och kvävgas.

Mål: 2021 har vi minskat lustgasutsläppen med 50 procent jämfört med 2016.

Resultat 2018

Under 2018 användes lustgas på 12 kliniker varav den största mängden användes inom specialisttandvård för barn. Under 2017 minskade inköpen av lustgas något jämfört med

föregående år (se tabell 3). Alla kliniker förutom Medicinsk tandvård Danderyd får lustgas från tuber där läckagen är mycket små.

I december 2016 installerades troligen världens första mindre centrala lustgasdestruktionsanläggning för tandvård på Folktandvården Eastman, en CDU dental. Genom destruktion av lustgas har Folktandvården minskat utsläppen med 42 procent jämfört med 2016.

	2016	2017	2018
Inköpt mängd lustgas kg	398	307,5	315
Retur kg	42,4	32,8	33,3
Destruerad mängd kg	40,8	67,8	79,5
Utsläppt mängd kg	347,5	207,4	201,9
Utsläppt mängd ton CO2 ekvivalenter	104,1	62,22	60,57
Minskning i % jämfört med 2016		40 %	42 %
Målet att minska klimatpåverkan från mängden utsläppt lustgas kan nås genom att öka mängden lustgas som kan destrueras.			

Under 2018 minskade mängden utsläppt lustgas med 42 procent jämfört med 2016.

Andra klimatpåverkande gaser

Lustgas kan även förekomma vid behandling under narkos och narkosgaser kan innehålla andra klimatpåverkande gaser som till exempel Sevofluran. Sevofluran är 795 gånger mer klimatpåverkande jämfört med koldioxid. Det finns ingen fungerande teknik för rening av denna gas utan här handlar det mer om att minimera användning genom till exempel lågflödesteknik. 2018 är första gången Folktandvården haft tillgång till inköpsstatistik för Sevofluran.

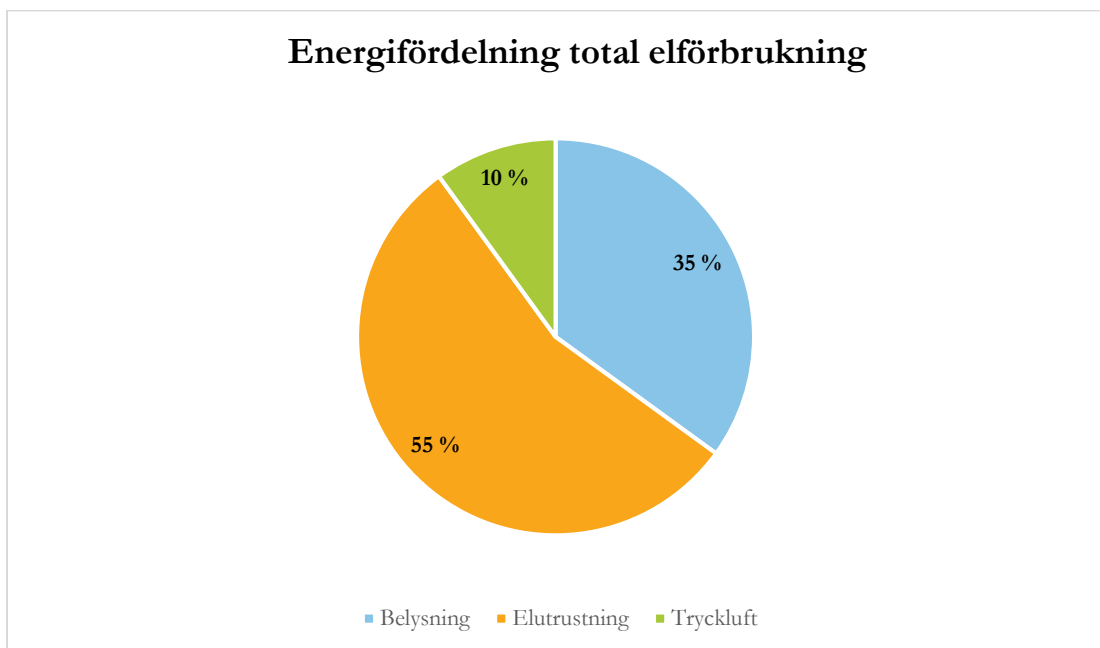
Under 2018 var Folktandvårdens klimatpåverkan från Sevofluran 46,6 ton i koldioxidekvivalenter.

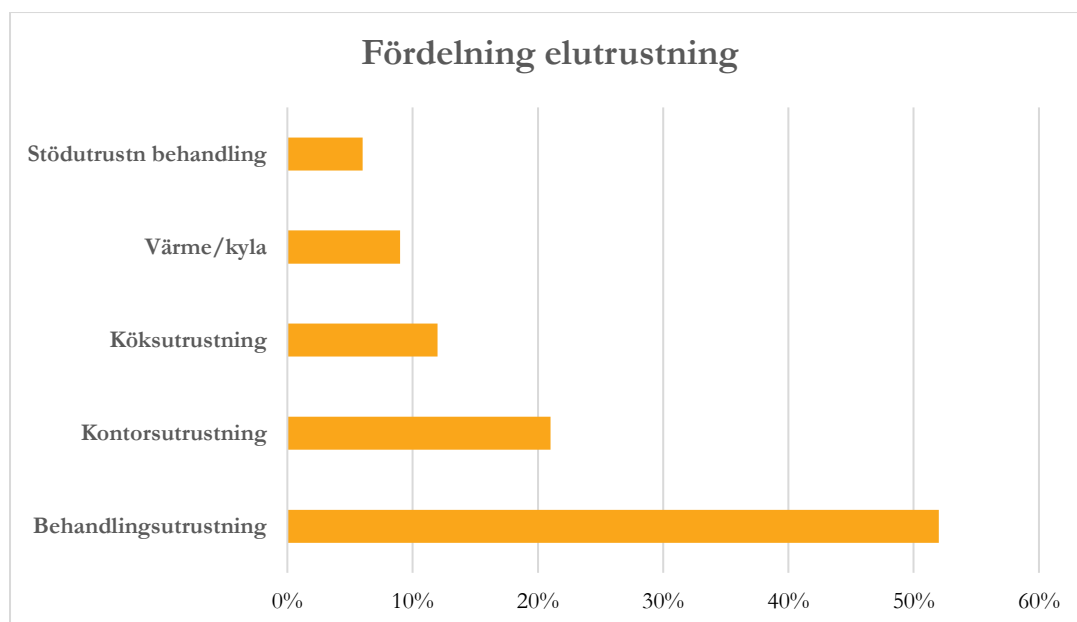
Under 2018 genomfördes totalt 3 168 narkoser vilket är en ökning jämfört med tidigare år

	2018	2017	2016
Lustgasbehandlingar	1 759	1 923	1 842
Narkoser	3 168	2 719	2 480

4.7.2 Energi och transporter

Under 2017 genomförde Folktandvården en energikartläggning enligt lagen om energikartläggning i stora företag. Från rapporten framgår att det finns utrymme för energieffektivisering och då framför allt minskad elförbrukning. Samtidigt ökar användandet av ny och energikrävande teknik i tandvården och behovet av extra kyla har ökat i samband med varma somrar. Detta gör att det blir en utmaning att ändå kunna minska elförbrukningen.

Folktandvården arbetar också för att minimera onödigt resande och att miljöhänsyn tas då resor görs. Kommunikationen mellan till exempel klinikerna och huvudkontoret underlättas med nya IT-lösningar som virtuella mötesplatser och telemedicin.

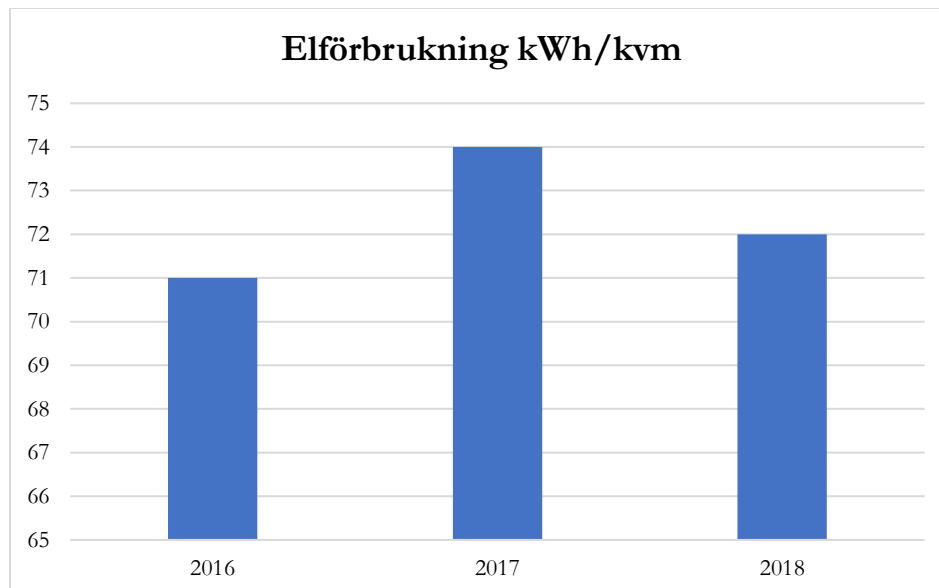
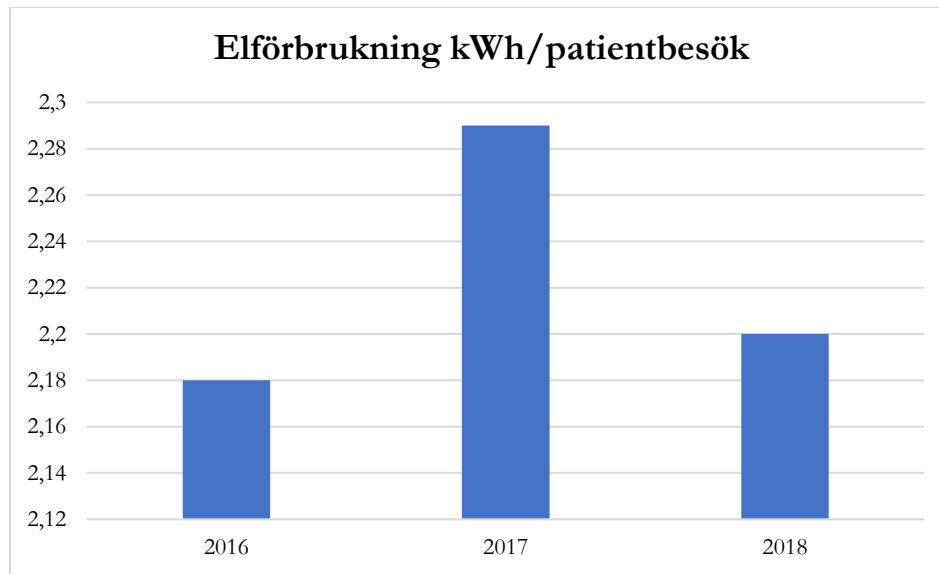
Mål: 2021 har vi minskat elförbrukningen med 20 procent jämfört med 2016.

Resultat 2018

Elförbrukning

Drygt hälften av Folktandvården Stockholms läns lokalyta ligger i inhyrda lokaler där det finns en gemensam elleverantör för miljömärkt el (Bra miljöval enligt SNF). Resterande lokaler är i Locums regi eller annan hyresvärd. Kliniker i Locums lokaler får även el från förnybara källor.

Elförbrukningen per patientbesök och per kvadratmeter (kvm) har ökat något (1 procent) jämfört med 2016 men det har skett en minskning med 4 procent (per besök) respektive 3 procent (per kvm) jämfört med 2017. Folktandvården har ännu inte genomfört en övergripande åtgärdsplan för energisparåtgärder utan detta kommer att påbörjas i början av 2019. En viktig del i arbetet med att minska vår elförbrukning blir att se över hur vi ställer energikrav vid upphandling av teknik och utrustning.

4.7.3 Klimatpåverkan från tjänsteresor

Ett sätt att minska klimatpåverkan från tjänsteresor är att öka andelen resfria möten. Alla medarbetare i Folktandvården har ett eget digitalt mötesrum som kan användas vid kontakter inom eller utanför verksamheten vilket spar tid och miljö. När vi väl reser ska vi välja klimatsmarta transporter och tåg ska alltid vara förstahandsvalet vid tjänsteresor som är kortare än 60 mil.

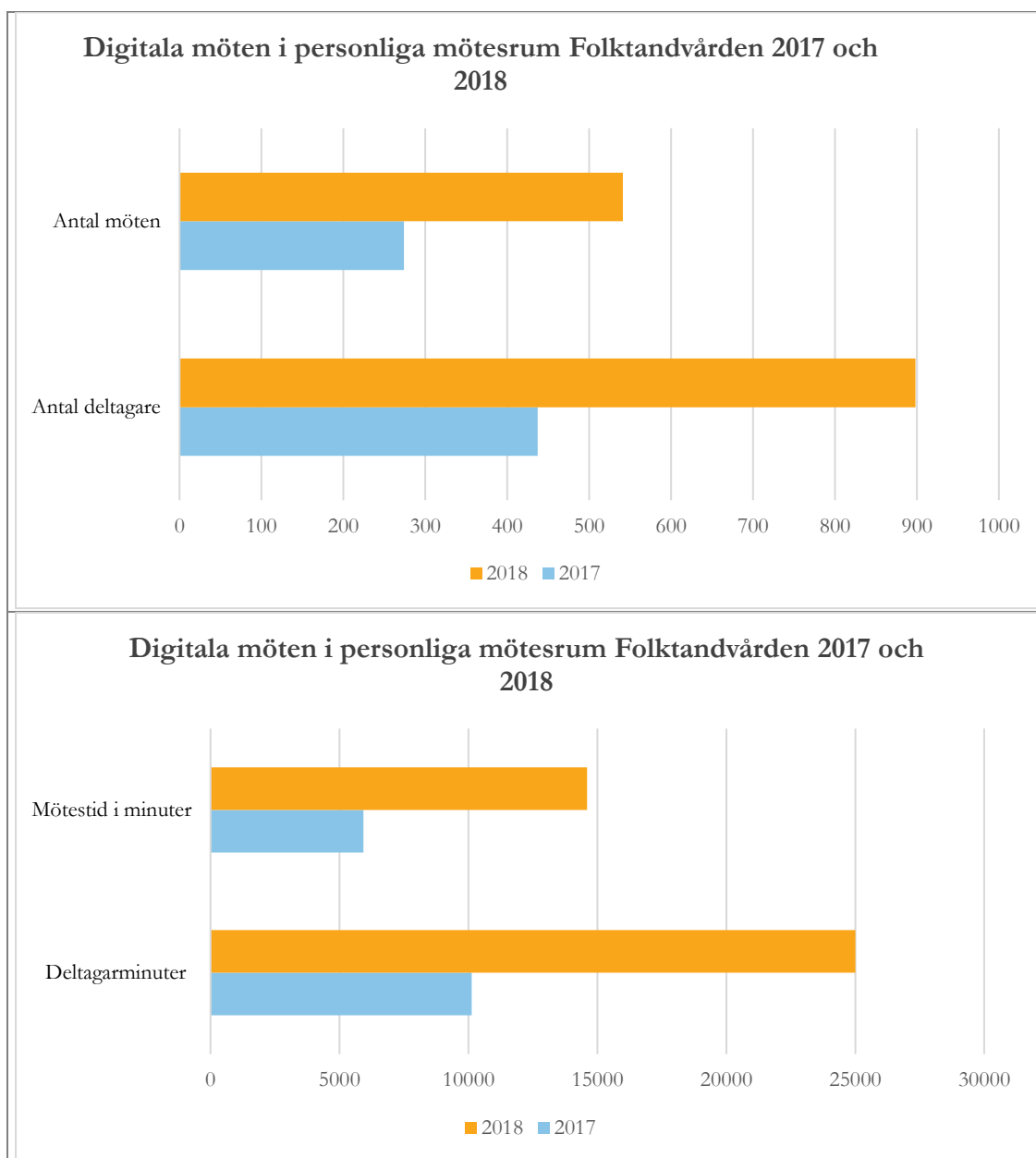

För att minska klimatpåverkan från tjänsteresor ska tåg alltid väljas i första hand vid resor under 60 mil, bild från Pixabay.

Mål 2018: Öka antalet digitala möten via Folktandvårdens personliga mötesrum jämfört med 2017.

Resultat 2018

Jämfört med 2017 har antalet digitala möten ökat med 97 procent och antalet deltagare har ökat med 107 procent. Mötestid i minuter har ökat med 147 procent.

Mål 2018: 90 procent av andelen inrikesresor ska vara med tåg.

Resultat 2018

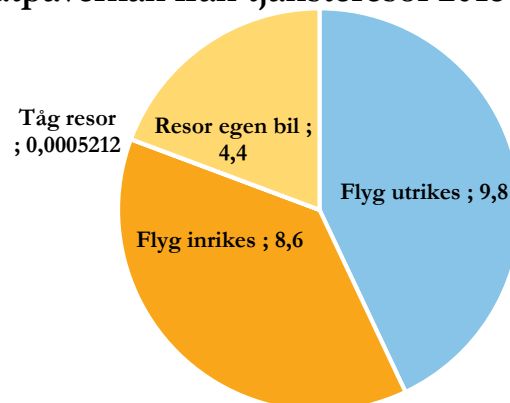
Under 2018 var 720 av 834 inrikesresor med tåg vilket blir 86 procent och 4 procent från målvärdet på 90 procent. Enligt Folktandvårdens resepolicy så ska tåg väljas i första hand

vid resor under 60 mil men under 2017 genomfördes 100 inrikesresor med flyg varav 38 till Malmö och 13 till Göteborg.

Nyckeltal	2018	2017	2016
Flyg inrikes totalt	114	90	158
Tåg inrikes	720	776	801
Totalt inrikesresor	834	866	959
Andel inrikesresor med tåg	86 %	90 %	90 %

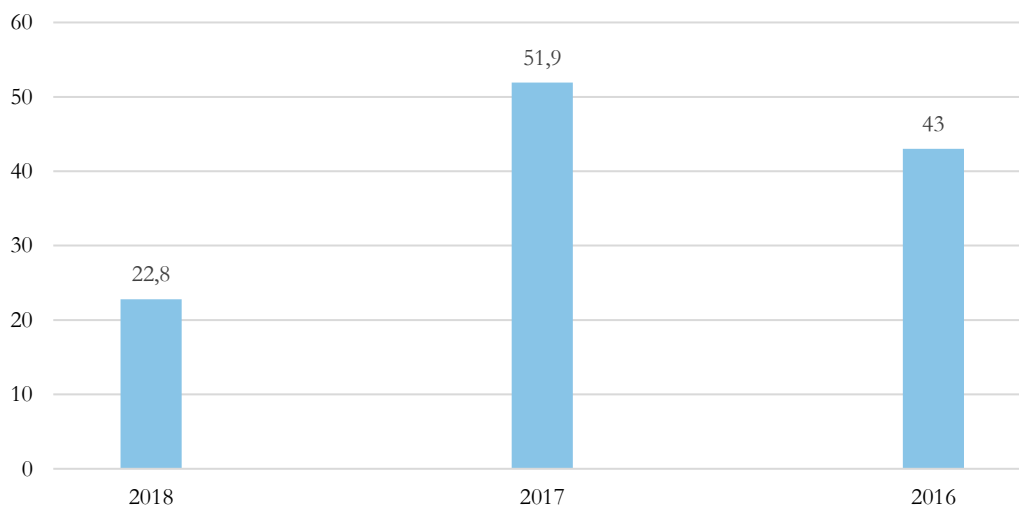
Totalt har klimatpåverkan från tjänsteresor 2018 minskat med över 50 procent jämfört med 2017 och jämfört med 2016 har det skett en utsläppsminskning med 47 procent. Minskningen beror dels på färre resor med egen bil men påverkas även av vilken typ av flygresor som görs. Under 2017 genomfördes till exempel resor till USA som har höga koldioxidutsläpp.

Klimatpåverkan från tjänsteresor 2018 i ton koldioxid

Flyg	2018	CO2 ton	2017	CO2 ton	2016	CO2 ton
Flyg totalt	219	18,4	135	42,2	216	31,9
Flyg utrikes totalt	114	9,8	45	31,9	67	12
Flyg inrikes totalt	105	8,6	90	10,3	158	20,3
Flyg Inrikes under 60 mil	100	8,6	63	7,4	135	17
Göteborg flyg	13		9		18	
Malmö	38		22		60	
Umeå (Bromma)	22		12		23	
Luleå						
Flyg inrikes över 60 mil						
Tåg och resor egen bil	2018	CO2 ton	2017		2016	CO2 ton
Tågresor totalt	720	512 gram	776	553 gram	801	629(gram)
Resor egen bil (mil)	2 729	4,4	6 082	9,7	6 691	10,7

Klimatpåverkan från tjänsteresor, flyg, egen bil och tåg, ton koldioxid 2016-2018

4.7.4 Minskad miljöpåverkan med hjälp av IT och återanvändning av IT-utrustning

Grön it handlar om att minska miljöpåverkan från användandet av IT-hårdvara i hela livscykeln och optimera eller ersätta miljökrävande processer med IT-tjänster.

Att ställa miljö- och hållbarhetskrav vid upphandling av IT-utrustning är viktigt för att till exempel minska användandet av farliga kemikalier eller få ner energiförbrukningen. Folktandvården köper IT-utrustning upphandlad av Region Stockholm som ställer tuffa miljökrav som också följs upp regelbundet.

Ett annat exempel är Follow-print, som infördes under 2017 på två av våra kliniker men som har utökats till fler kliniker under 2018. Dokument skickas till en utskriftsko istället för en förvald skrivare, och hämtas när och var man vill. På så sätt glöms färre dokument bort på skrivaren, vilket ökar säkerheten och minskar antalet onödiga utskrifter. Ytterligare ett exempel där IT kan minska miljöpåverkan är Folktandvårdens arbete med att ersätta papper med sms vid kallelser till besök.

Mål 2018: Minska antalet pappersutskrifter med minst 5 procent jämfört med 2016.

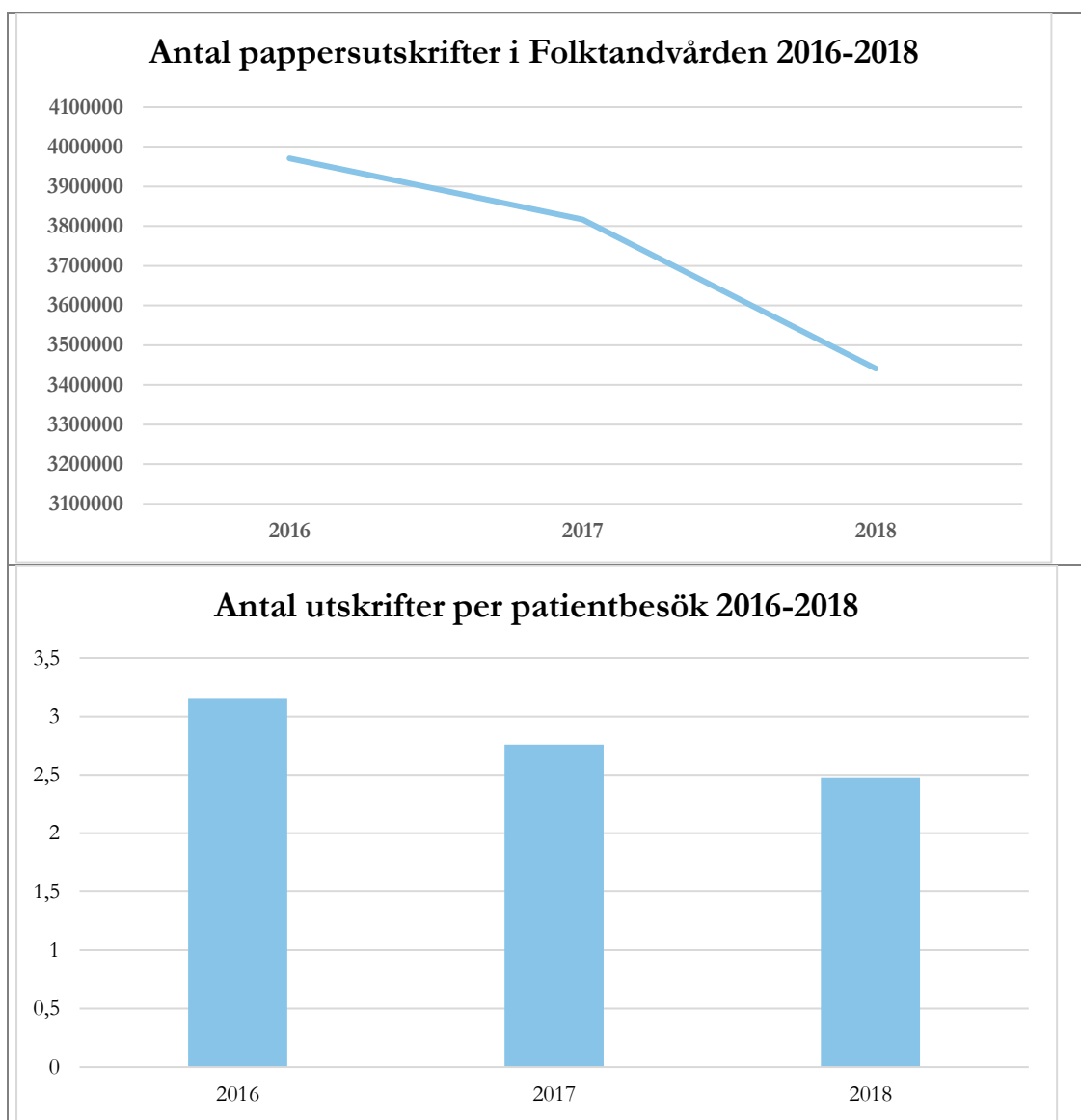
Resultat 2018:

Genom att vi ökat vår elektroniska kundkommunikation kan vi minska transporter och pappersförbrukning.

Folktandvården Stockholm har sedan länge skickat påminnelse-sms inför besök på våra kliniker, en tjänst som uppskattas mycket av våra kunder. Flera av Folktandvårdens kliniker har under 2018 testat att skicka kallelse till besöket via sms istället för på papper hem i brevlådan. Försöket har fallit väl ut med nöjda kunder, minskad klimatpåverkan och minskad administration. Därför byter vi nu ut pappersbreven mot kallelser via sms som förstahandsval. Med 1,4 miljoner kundbesök varje år kan Folktandvården Stockholm som ett av Sveriges största tandvårdsföretag spara stora mängder papper och transporter samtidigt som kostnaderna minskar.

Under 2018 minskade antalet utskrifter med över 500 000 jämfört med 2016.

Under 2018 minskade Folktandvården antalet utskrifter med över 529 955, en minskning på 13 procent jämfört med 2016. Antal utskrifter per patientbesök minskade med 21 procent jämfört med 2016, från drygt tre utskrifter per besök till knappt 2,5.

Minskad klimatpåverkan genom återanvändning

Genom att återanvända teknisk utrustning minskar klimatpåverkan i ett livscykelperspektiv, eftersom fler återanvända datorer betyder att färre nya behöver produceras. Under 2017 upphandlades en tjänst för återanvändning och återvinning av IT-utrustning genom Inrego.

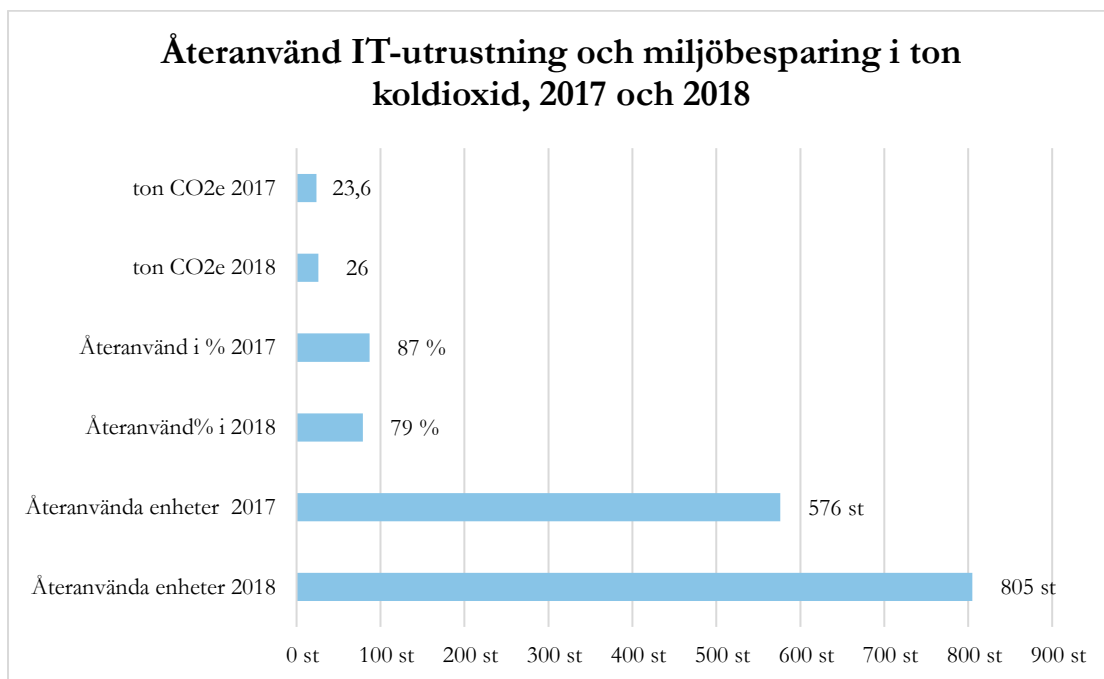
Exempel på miljöbesparingar som uppstår vid återanvändningen av IT-utrustning:

En PC = 109 kg CO₂
En laptop = 69 kg CO₂
En mobiltelefon = 27 kg CO₂

Som jämförelse orsakar en person som flyger enkel väg mellan Stockholm och Göteborg utsläpp på 63 kilo koldioxid. Källa: Inrego

Under 2018 återanvändes 79 procent av de drygt 1 000 insamlade utrustningarna. Den miljöbesparing som återanvändningen innebar var 26 ton i koldioxid ekvivalenter. Det motsvarar energin för att värma upp 104 lägenheter i ett år eller köra fyra varv runt jorden med bil.

4.7.5 Minska klimatpåverkan från plaster och engångsmaterial

För att förhindra smittspridning och skydda vår personal mot till exempel hälsofarliga kemikalier används en stor mängd engångsmaterial som plastförkläden och handskar. Förbrukning av engångsmaterial utgör en betydande del av Folktandvårdens klimatpåverkan om vi ser till hela livscykeln. Förutom att ha en korrekt hantering av engångsmaterial och följa våra riktlinjer för hygien och smittskydd så satsar Folktandvården på att byta ut miljontals produkter av fossil plast till biobaserade alternativ. Biobaserade alternativ av till exempel sockerrör har lägre klimatpåverkan än produkter av fossiltillverkad plast.

Engångsmaterial står för en betydande del av Folktandvårdens klimatpåverkan. Därför har vi som mål att öka andelen biobaserade produkter med lägre klimatpåverkan.

Mål 2021: Öka andelen inköpta biobaserade plastförkläden samt sopsäckar/påsar. Korrekt hantering av engångsmaterial på klinik.

Mål 2019: Andelen biobaserade (stora) plastförkläden utgör minst 50 procent av inköpen.

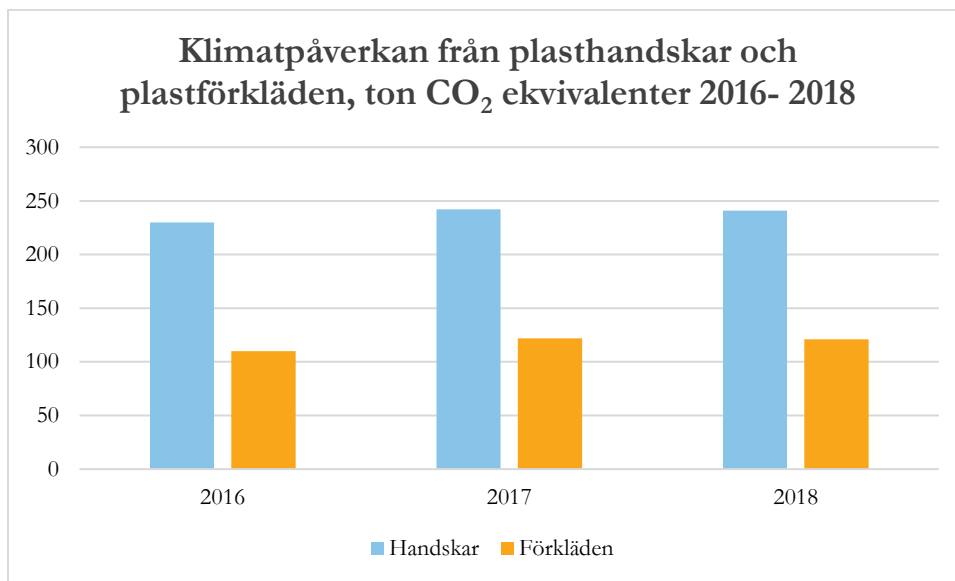
Mål 2018: Andelen biobaserade soppåsar/säckar utgör minst 50 procent av inköpen. Börja köpa in biobaserade förkläden när sortiment finns.

Resultat 2018

Ett sätt att minska klimatpåverkan är att byta råmaterial från fossila till biobaserade. Under 2017 upphandlade Region Stockholm biobaserade engångsförkläden och i slutet av 2018 kom ytterligare en biobaserad modell. Folktandvården har börjat köpa in de biobaserade förklädena. Folktandvårdens kliniker följer kontinuerligt upp användningen av engångsmaterial per patientbesök och målet är att ha en korrekt användning där vi följer våra riktlinjer för hygien och smittskydd samt skyddar oss för exponering av kemikalier. Vissa kliniker kan ha en överanvändning samtidigt som andra använder för lite engångsmaterial. Varje klinik analyserar sin egen förbrukning.

Efter att Folktandvården fått nya städavtal under 2018 kan klinikerna köpa in biobaserade sopsäckar och påsar. Andra biobaserade alternativ som köpts in under 2018 är salivsugar och belöningsleksaker.

Beräkningar för klimatpåverkan från handskar och förkläden bygger på data från regionens hållbarhetsavdelning och ger en uppskattning av mängden koldioxid under en produkts livscykel.

Andel biobaserade material 2018

3,1 procent av de inköpta större plastförklädena och 76 procent av inköpta sopsäckar och soppåsar var biobaserade.

Under 2018 delade Folktandvården ut 340 000 tandborstar varav de flesta var av fossiltillverkad plast. I ett livscykelperspektiv, från råvara till avfallshantering, blir klimatpåverkan från tandborstarna över 26 ton koldioxid. Under 2018 har Folktandvården upphandlat bambutandborstar och haft dialoger med leverantörer för att kartlägga utbudet av andra biobaserade alternativ. Bambutandborstar har ungefär hälften så stor klimatpåverkan jämfört med tandborstar av fossil plast.

Under 2019 är målet att andel biobaserade tandborstar ska öka.

Folktandvården har upphandlat bambutandborstar som har ungefär hälften så stor klimatpåverkan jämfört med tandborstar av fossil plast.

Under 2018 delade Folktandvården ut ca 13 700 Svanenmärkta och biobaserade pappersleksaker, så kallade "Gaddar".

Gaddar, Svanenmärkta och pedagogiska belöningsleksaker.

4.7.6 Effektiv textilhantering och hållbara textilmaterial

Produktion av textilier belastar vår miljö. Stora mängder vatten går åt och miljöskadliga kemikalier används vid såväl odling som i tillverkningsprocessen. Därför arbetar Folktandvården med att använda sina textilier på mest miljövänliga och resurseffektiva sätt. Ett sätt är att se till att inte ha större lager av arbetskläder än nödvändigt på klinikerna. Senast 2021 kommer Folktandvårdens bussarongor vara av miljövänlig textil, i trä och pet, som minskar kemikalie- och vattenanvändning vid textilproduktion.

Mål: 2021 är andelen arbetskläder som ligger på klinik i över 30 dagar mindre än 25 procent.

Resultat 2018

Genom att föra statistik och vässa logistiken har Folktandvården lyckats så väl i arbetet med textilhanteringen att textilserviceföretaget Textilia delade ut en bonus på 50 000 kronor för arbetet med effektiv textilhantering. Textilia är det danskägda företag som på regionens uppdrag ombesörjer tvätt och andra textila tjänster. Under hela 2018 var årsmedelvärdet för andelen kläder som ligger ute 18 procent vilket är ett mycket bra resultat.

Under 2018 var årsmedelvärdet av andelen arbetskläder som låg ute på klinik mer än 30 dagar 18 procent.

4.8 Hållbarhetsfokus i ny teknik, innovation och forskning

I Folktandvården finns ett aktivt arbete med att införa ny teknik, hitta innovativa lösningar och bedriva forskning. Områden som är viktiga för att bedriva en långsiktigt hållbar verksamhet inom alla områden.

4.8.1 Digitalisering

Digitalisering har varit, och fortsätter att vara, ett prioriterat område. Genom digitala lösningar kan vi kommunicera enklare och effektivare med våra kunder, erbjuda bättre och säkrare tandvård samtidigt som vi värnar om både ekonomin och klimatet.

Ett flertal aktiviteter pågår där målet är att öka tillgängligheten och förbättra kundernas upplevelse. Några exempel är en ny webbplats med en mer utvecklad internetbokning, tillgång till e-tjänster via 1177, utökad andel kallelser som sker med sms och fortsatt införande av självbetjäningsskiosker där patienten bland annat kan betala med kort.

Digitala avtryck

Digitala avtryck genom intraoral skanning ger en 3D-bild av bittet direkt på datorskärmen. Tekniken ger en mer exakt avbildning än ett konventionellt avtryck och är smidigare för både medarbetare och kund. Kemikalie- och materialanvändningen minskar då patienten slipper avtrycksmaterial i munnen och färre gipsmodeller behöver tas fram. På Eastmaninstitutets specialisttandvård används den intraorala skannern dagligen. Den är snabbare, smidigare och mer precis vilket ger tandläkaren bättre möjligheter att se vad som bör göras samt visar tänkbara resultat av eventuella ingrepp för patienten.

Digitala avtryck genom intraoral skanning ger en 3D-bild av bittet direkt på datorskärmen.

Nu synas hela munnen med Digital scanning

På kliniken i Sundbyberg har de varit igång med att läsa av patientens munhåla digitalt sedan i början av 2018 och har bara gott att säga om metoden. Under 2019 kommer fler kliniker införa metoden. En av dem är Norrtäljekliniken där de ser fram emot de möjligheter skanningen ger och den tids- och miljöbesparing den innebär.

Mål 2018: Införa 10 intraorala skannrar för digitalt avtryck.**Resultat 2018:**

Under 2018 har Folktandvården upphandlat 100 skannrar varav tio var planerade att införas under året. På grund av oförutsedda tekniska hinder har endast en ny skanner införts.

4.8.2 Forskning

Folktandvården har under 2018 skapat en ny avdelning (forsknings- och utbildningsavdelningen) med syfte att öka akademiseringen i verksamheten för att nå högre kompetensutveckling för medarbetarna, implementera vetenskapligt förankrade metoder i kärnverksamheten samt ge ett vetenskapligt perspektiv på verksamhetsnära frågor.

Uppdraget för avdelningens forskningschefer är att:

- Samverka med omgivande samhälle.
- Se till att forskningsresultat kommer till nytta för allmänhet och professionen.
- Samverka med universitet och högskolor i närområdet.
- Bistå organisationen med sakkunskap som rör forskning och utbildning.
- Planera projekt av vikt för medborgarna i Region Stockholm och företaget.

Folktandvården bedriver idag närmare 40 interna forskningsprojekt i samarbete med framförallt institutionen för odontologi på Karolinska Institutet. Samarbetet ses främst genom etableringen av två akademiska tandvårdscentra, Akademiskt barntandvårdscentrum (ABC) och Akademiskt Äldretandvårdscentrum (ACT). Under 2018 har en riktad prioritering genomförts av projekt som breddar Folktandvårdens forskningssamarbeten med Akademiskt Primärvårdscentrum (APC), privata tandvårdsaktörer (klinikbaserade forskningsnätverk) och andra lärosäten som till exempel Uppsala universitet.

4.8.3 Innovation

Folktandvården har sedan 2014 ett aktivt innovationsråd som verkar för att locka fram innovativa idéer och tankar i personalgruppen. Medarbetarna kan via Folktandvårdens intranät anmäla innovationer och innovationsrådets uppgift är att supportera individen för att eventuellt förverkliga innovationen. Innovationsrådet utlyser varje år en

innovationstävling för att stimulera innovationskraften. Under 2018 infördes nya yrkes- och namnskyltar inom Folktandvården. Båda dessa idéer är produkter av 2018 års innovationstävling.

Innovationer i vardagen

ACT – Akademiskt centrum för äldre tandvård – arbetar med klinisk forskning för att förbättra äldres munhälsa i Stockholms län. På sin femåriga födelsedag hade centrumet »Innovationer i vardagen« som tema för sin årliga konferens.

5. Övrigt miljöarbete

5.1 Miljöutbildningar i Folktandvården

Alla anställda i Folktandvården ska gå en grundläggande miljöutbildning. Vart 5:e år genomgår alla anställda en webbutbildning om gällande miljöprogram i regionen.

På varje klinik finns en miljöambassadör som genomgår en grundutbildning och deltar i Region Stockholms spetsutbildning.

På alla kliniker finns även en kemikalieinventerare som får en grundutbildning i kemikalier och Klara- kemikaliehanteringssystem.

Alla klinikchefer går en säkerhetsutbildning där risker i miljö- och hållbarhetsarbetet tas upp.

5.2 Ekologiska livsmedel

Folktandvården har som mål att allt kaffe som köps in ska vara certifierat som ekologiskt och etiskt producerat. För andra livsmedel som te, mjölk och socker vill vi öka andelen som är certifierat som ekologiskt och etiskt producerat.

Resultat 2018

Inköp från Selecta 2018. Resultat andel certifierat eko/etiskt enligt Selecta.

Andel certifierat (Selecta) Eko/etiskt Kaffe 95 %

Kaffe totalt: 957 229 kr

Kaffe certifierat (Selecta) eko/etiskt: 910 615 kr

Andel certifierat eko/etiskt Te 100 %

Te total kostnad: 108 370 kr

Andel certifierat eko/etisk mjölk, socker, choklad 57 %

Mjölk, socker, choklad totalt: 110 970 kr

Mjölk, socker, choklad certifierat eko/etiskt: 62 707kr